

Historická
ročenka 2012

Ondřej Kolář

Collegium Artium o. s.
Písek 2010

ING. ARCH. PAVEL VEŘTÁT

ARTECH

Projekce & engineering

Máchova 1429

CZ –39701 Písek

www.artechprojekt.cz

Zajišťujeme komplexní služby
v oblasti investiční výstavby:

- zajištění pozemků pro výstavbu
- architektonické studie
- příprava zadání staveb pro územní řízení
- inženýrská činnost v rámci územního a stavebního řízení
- projekty pro stavební povolení
- realizační projekty staveb
- technický dozor investora
- autorský dozor
- geologický a hydrogeologický průzkum, geodetické zaměření, radonový průzkum, EIA

ÚVODEM

Collegium Artium o. s. se po knize „Písecké solitéry. Architektura 19. a 20. století v metropoli Prácheňska“ (Písek 2010) rozhodlo vydat jako svou další publikaci soubor textů spíše dokumentární povahy.

V první řadě jde o šest statí historika a zároveň prezidenta Collegium Artium o. s. Ondřeje Koláře, přednesených na vědeckých konferencích a poté buď vůbec neotištěných, nebo - někdy se značným časovým odstupem - publikovaných ve sbornících, které jsou z příčin svého malého nákladu širší veřejnosti nedostupné. Byly až na drobné stylistické úpravy ponechány v původním znění i úpravě, každé poněkud odlišné. Společným rysem těchto textů není zásadní faktografický přínos, ale pokus o „nový“ výklad (tedy nad rámec dosavadních interpretačních stereotypů i omylů) života a díla některých osobností, spojených s regionem Prácheňska a širších jižních Čech.

Do oddílu dokumentů jsme zařadili jednak bibliografii odborných prací Ondřeje Koláře, jednak přehled dosavadních akcí Prácheňské akademie v Písku. Bibliografie (včetně popularizačních i beletristických textů) bude jistě v budoucnu zpracována a publikována samostatně. Informace o Prácheňské akademii v Písku, interně podrobně zpracované v koncepčních materiálech, jsou veřejnosti rozptýleně dostupné v kulturních přehledech, novinách, časopisech a jiných časových tiskovinách a je mimo možnosti samotného autora projektu tyto „upoutávky“ i referáty sledovat, natož soustřeďovat a archivovat. Smyslem a účelem prostého přehledu akcí v uveřejněném dokumentu je tedy uchování informace o uskutečněných přednáškách, besedách, vlastivědných vycházkách, zájezdech a dalších pořadech pro budoucnost.

Tato publikace byla vydána s finanční podporou města Písku

**Tato publikace byla vydána s finanční podporou Komunitní nadace
Blanicko - Otavské v Protivíně**

Tato publikace byla vydána pod záštitou senátora Miroslava Krejči

„Sleduji se zájmem práci českého historika Ondřeje Koláře již řadu let, především od doby, kdy se jako odborník se zkušenostmi z akademického světa a dalších oblastí vrátil do rodného města, aby se zde jednak věnoval vědecké a konzultantské práci i praxi soudního znalce, jednak aby prostřednictvím své soukromé společnosti a navazujících neziskových a dobrovolnických aktivit přispíval k všestrannému kulturnímu rozvoji Písecka a celého území historického Prácheňského kraje. Takovou aktivitou je například skupina vzdělávacích projektů Prácheňská akademie v Písku, jejíž dosavadní výsledky představuje jedna z příloh v této knížce. Na badatelské práci Ondřeje Koláře, jejíž krátké ukázky jsou zde soustředěny, pak mohu vyzdvihnout neustálou snahu o nové a neotřelé pohledy na historickou problematiku a z toho vyplývající vysvětlení i demystifikaci mnohých tradovaných mýtů a stereotypů. Tématickou šíří renomovaného vědeckého pracovníka pak dokládá připojená bibliografie. Prostřednictvím této publikace se s některými výsledky práce Ondřeje Koláře může seznámit rovněž široká veřejnost.“

Miroslav Krejča
senátor

August Sedláček jako „kultovní“ postava české histografie

Výročí narození Augusta Sedláčka (dále jen AS) se mi stalo podnětem k dalšímu a novému zamyšlení nad životem a dílem velkého českého historika. Na úvod zrekapituluji alespoň základní biografická data. AS se narodil 28. srpna 1843 v Mladé Vožici a po pobytu na gymnáziích v Jindřichově Hradci a Jihlavě dokončil středoškolské studium na gymnáziu v Písku, kde roku 1863 maturoval. Již v Písku se jeho dětské podvědomé okouzlení zříceninou hradu Šelmberku u Mladé Vožice a romantické podněty z četby díla Františka Alexandra Hebra o českých hradech, zámcích a tvrzích z otcovy knihovny proměnily v soustavný zájem o historickou vědu a ještě jako gymnazista uveřejnil svou první místopisnou práci v píseckém časopisu Otavan. Publikoval pravidelně také v následujících čtyřech letech, kdy se na filozofické fakultě pražské univerzity připravoval na dráhu středoškolského učitele a zároveň si v archivu desk zemských osvojoval pod vedením Josefa Emlera práci se středověkými písemnými prameny. Učil dva roky na gymnáziu v Litomyšli, šest let na gymnáziu v Rychnově nad Kněžnou a roku 1875 zakotvil na celých 24 let na reálném gymnáziu v Táboře. Tehdy již podnikal systematický terénní průzkum feudálních sídel v Čechách, bádál v archivech a začal psát své stěžejní dílo Hrady, zámky a tvrže království Českého, jehož první díl vyšel roku 1882. Od roku 1899 žil na penzi v Písku, kde vybudoval městský archiv a stal se ředitelem městského muzea. Tehdy byly jeho Hrady a zámky v rukopisu již v zásadě dokončeny, ačkoliv poslední patnáctý díl vyšel až posmrtně, a publikační práce AS se diverzifikovala. Kromě toho, že z nashromážděného materiálu uspořádal zásadní práce, jako Historický slovník místopisný království Českého (1908), začal se zabývat také dějinami jihozápadních Čech. AS zemřel v Písku 15. ledna 1926.¹

Pokud jde o český jihozápad, jenž zde můžeme pracovně definovat jako region historických krajů Prácheňského a Plzeňského, zpracoval ho AS přiměřeně v Hradech a zámcích i v dalších pracích, zabývajících se národními dějinami. Pokud jde o dějiny „regionální“, i zde můžeme sledovat jakousi souvislou linii zájmu od juvenilí až k trís vazkovým Dějinám královského krajského města Písku nad Otavou (1911-1913) a pozdním Dějům Prachenského kraje (1926). Svému příteli a kolegovi na tábořském gymnáziu Martinu Kolářovi (1836-1898) AS poskytoval materiál k dějinám Plzeňska. Nicméně je čas přejít k tématu mého referátu, jímž je, co nejstručněji řečeno, místo AS v českém historickém povědomí, tedy pokus o zjištění podstaty a jakési filiace obecné či zobecnělé představy o významu osob-

nosti AS pro českou historiografii, případně pro českou kulturu vůbec.

Vyjadu z textu dalšího letošního jubilanta, svérázného myslitele Emanuela Chalupného (1879-1958) o jihočeské národní povaze, jenž byl otištěn v časopisu Jihočeský přehled, jehož vůbec první číslo vyšlo zvláštní shodou okolností v den úmrtí AS. Emanuel Chalupný kromě jiného napsal, že „Jihočeši znamenají nejvyšší vrcholy současné kultury české i československé,“ a náleží jim též prvenství v historické vědě v osobnosti AS. Jedním z charakteristických rysů Chalupného „Jihočechů“ je samorostlost. „Ale Jihočeši jsou samorostlými originály i tam, kde to není nápadně zřejmé jako u Alše nebo Bílka. Sedláček, jenž mnohému čtenáři snad se zdá pouhým obrovským strojem, zpracovávajícím spoustu dat a výpisků, je z nejzajímavějších osobností, co jsme jich kdy měli v celém národě.“²

Ovšem uprostřed většinové společnosti „Severočechů“ se podle Emanuela Chalupného „Jihočeši“ setkávají s nepochopením a nedoceněním. „Jaké „uznání“ poskytl národ Sedláčkovi, jenž ani podnes, do třiaosmdesátého roku jeho věku, neumožnil vydat tiskem poslední díl jeho „Hradů a zámků“!³

Jihočech, říká dále Emanuel Chalupný, jde svou cestou, je své pravdy a práce plný tak, že mu nezbývá čas ani zájem, aby výsledky zpeněžil nebo jinak využil pro sebe. Jiní sklízají plody jeho práce a zabírají postavení, jež by náležela jemu. Jihočech to ví a přesto klidně pracuje dál, „jako Sedláček klidně a skromně podává výtěžky své práce jiným historikům, by jich zužitkovali...“⁴

Analýzou Chalupného teorie o jihočeské národní povaze jsem se již několikrát důkladně zabýval⁵ a zde nemám čas na to, abych ji vysvětloval a vyvracel. Mohu podotknout jen tolik: AS splňoval Chalupného definici „Jihočecha“ možná typově, ale geneticky – jako potomek údajného jižního z původních dvou českých kmenů – nanejvýš z poloviny, neboť se vždy hrdě hlásil k svému východočeskému původu po linii otce.⁶ Mohu se tedy zeptat, proč se mezi Chalupného „Jihočechy“ nevyskytuje třeba bezpochyby samorostlý, originální a nezištný Petr Bezruč, jenž je zde osobností analogickou AS jak typově, tak „jihočeskou“ pokrevní polorodostí: děd Petra Bezruče z matčiny strany byl totiž listovním na okresním úřadě v Milevsku a matka žila v Milevsku od narození, než se 18. září 1866 provdala za slezského buditele, opavského profesora Antonína Vaška.⁷ Člověk, známý jako Slezan či Moravan, se do Chalupného konstrukce nehodil, i když šlo skutečně o polovičního Jihočecha. Stejně si Emanuel Chalupný nevěděl rady s Karlem Klostermannem, samorostem a v dobovém hodnocení do jisté míry nedoceněným „marginálem“ z jihozápadu Čech (ale co jiného byli třeba mimostyloví, či slovy Emila Filly „nečasoví“ tvůrci, „Jihočeši“ Mikoláš Aleš nebo František Bílek). Ovšem Karel Klos-

termann byl zase pro Chalupného nepřijatelný „geneticky“ - jako český Němec původem a teprve pak „konvertita“ k češství.

Než jádro Chalupného hodnocení AS je, zdá se, příbuzné k dnešnímu povědomí o AS: velikán historické vědy, samorost, skromný a nezištný člověk, zajímavá osobnost. Je dobře, že to, co Emanuel Chalupný považoval za nutné zdůraznit, dnes přijímáme jako samozřejmé. Neměl bych tedy důvodu se dnes u toho pozastavovat, nebýt toho, že je to jaksi navíc doprovázeno úkazy, překračujícími přiměřený a obvyklý rámec. Uvedu alespoň několik příkladů. V někdejší soutěžním seriálu České televize „O poklad Anežky České“ byl právě AS – a zároveň jako jediný z historiků - herecky ztvárněn jako expert na české dějiny. V jednom z ročníků městských slavností v Písku byl obdobně představen jako jedna z historických postav. Na počátku osmdesátých let 20. století plzeňský Klub Augusta Sedláčka ve své úvodní proklamaci mluvil vedle jiných plánů činnosti o kolektivním přespávání na zříceninách – tedy o jakési romantické rituální počtě AS. Je tedy evidentní, že se AS předmětem obdivu až nekritického, „zbožňování“, stal se předmětem určitého „kultu“. Z AS se pro určitou část veřejnosti stala „kultovní“ postava české historiografie.

Je na místě otázka, proč se předmětem podobného „kultu“ nestal jiný z českých historiků, současníků AS? Zůstaneme-li u těch, označovaných dnes za „Jihočechy“,⁸ třeba Antonín Rezek (1853-1909), Čeněk Zíbrt (1864-1932), Václav Tille (1867-1937) či Josef Šusta (1874-1945), i když jsme se tímto čtvrtým jménem v jejich chronologické posloupnosti již vzdálili o jednu generaci? Odpověď nebude asi daleko od racionálního jádra Chalupného hodnocení, byť by si každá z jeho charakteristik vyžadovala jistou oponenturu a korekturu.

Samorostlost AS plynula jistě z toho, že šel za svým vědeckým cílem, neřídil se nalevo napravo, byl samozřejmě podivínem, i s rubem této mince – jistou neotesaností a zanedbanou péčí o zevnějšek. K nedocenenosti lze dodat, že za ni jistě nepovažujeme udělení čestného doktorátu Univerzity Karlovy, a sama via facti plynula z toho, že AS nepůsobil v akademickém prostředí a nebylo mu postupovat na žebříčku univerzitních hodností. Ostatně oficiality nesnášel a v jeho pozůstatosti se zachovala řada nevyplněných legitimací prestižních společností, i když je na některých z nich výslovně vytištěno, že jsou bez podpisu majitele neplatné. Nezištnost AS měla také jistě své hranice. Přivydělával si genealogickými výzkumy pro soukromé zákazníky a dal si vždy přiměřeně zaplatit. Uvedené charakteristiky tedy nejsou stoprocentně takové, jak se na první pohled zdá.

Autentickým podkladem „kultu“ je ovšem zajisté samo dílo AS, vymykající se

z vývoje disciplíny, v níž v té době již značně pokročila specializace. Byl nejen posledním romantikem české historiografie, ale také opožděným či pozdním obrozencem, člověkem z galerie „zakladatelů“ české moderní kultury. Pokud navíc přitahoval svou samorostlostí, dílem nebyla než maskou, nasazenou na obranu klidné vědecké práce v maloměstském prostředí. A přitahoval a přitahuje, zdůrazňuje, že právem, svými originálními názory, svou „životní filozofii“, ne vyčtenou nebo spekulativní, ale osvojenou na základě empirických a autentických zkušeností. Z těchto vlastností a názorů se dokonce asi poskládala taková osobnostní, ba sublimovaná erotická přitažlivost, jaká stála u seznámení AS s jeho druhou, o mnoho mladší manželkou Terezou.

K základům tohoto „kultu“, resp. k obecnému povědomí o AS jako velikánu české historiografie přispěly i některé další „stavební kameny“, jako třeba dodnes citovaná hodnocení v širokém proudu zprvu gratulací k 80. narozeninám AS⁹ a posléze především posmrtných chvalozpěvů. Některé z nich byly formulovány jakoby s definitivní platností. Václav Novotný tehdy označil Hrady a zámky AS za základ příštího bádání provždy.¹⁰ Jaroslav Goll pak považoval Hrady a zámky za důkaz neobyčejné a vzácné pracovní síly AS¹¹ a za nejobjemnější dílo české literatury, vzniklé prací jednoho člověka.¹² Souběžně s tímto vysokým oceněním však zároveň již desítky let působí druhá, paradoxní stránka „kultu“ AS – totiž ta skutečnost, že se AS nestal nedotknutelným idolem, vzdáleným od běžné reality, ale zůstal natolik lidský a skutečný, že představa o něm připouští „personifikaci“ – jak jsem již uvedl – v soutěži O poklad Anežky České i při dalších příležitostech.

Nepodařilo se mi najít jeden jednoznačný klíč k tomu, proč se právě AS stal „kultovní“ postavou české historiografie. Nabízí se více klíčů, nebo spíše kumulace více příčin a důvodů, jež se vzpírá jejich systemizaci a hierarchizaci. AS, dá se říci, vešel do našeho povědomí jako nezaměnitelný jedinec jakýmsi „přirozeným výběrem“. Jeho „kult“ je však pro AS posmrtným zadostiučiněním a důkazem, že svůj život naplnil podle svých představ a že jeho dílo – desítky let po smrti – trvá a jeho autor žije svým způsobem v něm.

Snad by bylo na závěr ještě třeba si postesknout, že nikde v Čechách nestojí pomník AS, nikdy nebyla vydána medaile nebo pamětní mince s jeho podobiznou, neexistuje přiměřená a důstojná knižní biografie. Spíše tady bych rád dnes nacházel doklady „kultu“ AS. Ale tento povzdech se – snad kromě Františka Palackého – týká nejen AS, ale snad všech velkých postav z dějin české historiografie.

Poznámky:

1K životu a dílu AS viz např. Ondřej KOLÁŘ, Písecká léta Augusta Sedláčka, Písek 1987; TÝŽ, O Augustu Sedláčkovi, Písek 1988. Srov. též TÝŽ (ed.), Vzpomínky Terezy Sedláčkové, Písek 1996.

2Emanuel CHALUPNÝ, Národní povaha jihočeská, Jihočeský přehled 1, 1926, č. 1, 15. ledna 1926, s. 8.

3Tamtéž, s. 9.

4Tamtéž, s. 12.

5Viz především Ondřej KOLÁŘ, O jihočeském regionalismu, Písek 1992; TÝŽ, Myšlenky jihočeského regionalismu v dějinách 20. století, in: Husitský Tábor 16, Tábor, v tisku.

6August SEDLÁČEK, Paměti z mého života, Praha 1924.

7ms, Petr Bezruč a jižní Čechy, Výběr (České Budějovice) 5, 1968, č. 3, s. 59-60.

8Josef BLÜML – Dagmar BLÜMLOVÁ – Bohumil JIROUŠEK a kolektiv, Jihočeši v české historické vědě, České Budějovice 1999.

9Např. ta od začínajícího historika, triadvacetiletého píseckého rodáka Jindřicha Šebánka vystihla mistrně zakladatelský význam díla AS, viz Ladislav CIHLA, August Sedláček, Písek 1963, s. 9.

10Václav NOVOTNÝ, České dějepisectví v prvním desetiletí republiky, Praha 1929, s. 15.

11Jaroslav GOLL, Posledních padesát let české práce dějepisné, Praha 1926, s. 66.

12Tamtéž, s. 85.

Předneseno roku 2008 v Českých Budějovicích na vědecké konferenci Genius loci českého jihozápadu V.

Klostermannův „OBRAZ SVĚTA“

Zrekapitulujme úvodem základní údaje o životě a díle spisovatele Karla Klostermanna (dále jen KK). Narodil se 15. února 1848 v hornorakouském městečku Haag am Hausruck, kam se jeho rodiče krátce před svou svatbou na několik let přestěhovali. Jeho otec, praktický lékař, pocházel z rozvětveného rodu Klostermannů, doloženého již v první polovině 16. století v Klášterském mlýně u Rejštejna. Přes babičku z matčiny strany byl KK sprízněn s rodinou Abélé, která na Šumavě vlastnila rozsáhlé lesy a podnikala tam v odvětví sklářského průmyslu. Domov KK se v dětství a mládí stěhoval podle toho, jak jeho otec měnil působiště: 1854 Žichovice, 1857 Sušice, 1860 Štěkeň, 1862 Kašperské Hory. Roku 1857 začal KK studovat na gymnáziu v Písku, po roce přestoupil na gymnázium v Klatovech a v kvartě opět do Písku, kde roku 1865 maturoval. Následovaly čtyři a půl roku nedokončeného studia medicíny – podle přání otce – na lékařské fakultě univerzity ve Vídni. KK poté dva roky působil jako soukromý učitel a vychovatel v Žamberku a další rok v redakci vídeňského listu *Der Wanderer*. V letech 1873-1908 byl středoškolským učitelem francouzštiny na německé reálce v Plzni. Zemřel 16. července 1923 ve Štěkni.

Beletristou se KK stal ve svých sedmatřiceti letech. V letech 1885-1887 uveřejňoval v pražském německém listu *Politik* cestopisné črty, založené zprvu na zážitcích z více než deset let staré cesty do Francie a později na znalosti přírody a života na Šumavě. Tyto dodatečně uspořádal a roku 1890 vydal knižně vlastním nákladem pod názvem *Böhmerwald-Skizzen*. Téhož roku začal psát česky a záhy jak časopisecky na pokračování, tak v knižní podobě uveřejnil svá první a pravděpodobně nejlepší díla – romány *Ze světa lesních samot*, *V ráji šumavském* a soubor povídek *V srdci šumavských hvozdů*. Poté, až do smrti, již jeho knihy vycházely pravidelně: někdy pouze v několikaměsíčních, maximálně však, máme-li na mysli první vydání, v tříletých až čtyřletých intervalech.

Do české literatury vnesl KK rázně regionální problematiku Šumavy, do té doby opomíjeného pohraničí na jihozápadě Čech, a zároveň obecnější téma soužití člověka s přírodou, která je v jeho prvních knihách aktivním, jakoby samostatně jednajícím činitelem, jakoby jednou z vystupujících literárních postav a často postavou nejdůležitější. Závažnost témat a kvality textu, které dnes přijímáme jako samozřejmé, však na počátku i později nenacházely jednoznačnou čtenářskou, literárněkritickou i literárněhistorickou recepci a reflexi. Dá se téměř říci, že první čtenáři projeví větší intuici než první recenzenti. Proměny hodnocení díla KK

za posledních sto let přesahují rámec i rozsah mého příspěvku. Odvážím se zde zjednodušeně říci, že spolu s Terézou Novákovou a Jindřichem Šimonem Baarem je KK členem vrcholného trojhvězdi české venkovské realistické prózy z přelomu 19. a 20. století. Má pro českou beletrii větší význam než mnozí jeho současníci, jimž je dodnes v příručkách a učebnicích věnováno nesrovnatelně více místa. A to nejen jako mistr slova a mistr fantazie a fikce, ale také jako originální myslitel, nebo, chcete-li, filozof. Tedy nikoliv filozof, jenž chce veškeré jsoucnost systemizovat, ale filozof v původním a odvěkém smyslu – člověk, který si klade základní, nadspeciální otázky, třeba o smyslu lidského života, abych uvedl alespoň jednu z těch nejsložitějších.

Označujeme-li KK za venkovského realistu, stojí před a nad tímto vymezením řádově vyšší předpoklad. Určujeme-li totiž takto přibližně místo KK v dějinách české literatury, musíme mít zároveň na mysli, že se dopouštíme jistého zkreslení, jež je zároveň samozřejmé i vědomé. Je z podstaty věci analogické tomu zkreslení, jakému podléhá třeba výklad dějin výtvarného umění, když zařazujeme jednotlivé tvůrce do výtvarných proudů, směrů a stylů, a jeho omezení plynou v zásadě z toho, že jde o zkreslení jednak schématické (byť by se úzkostlivě vyhýbalo konstruování vývoje, směřujícího např. k abstraktnímu pokroku nebo odůvodňujícího následující styl těmi předchozími), jednak dodatečné, zpětné.

Ačkoliv jistě každý spisovatel navazoval na své předchůdce, byl ovlivněn současníky, realitou, kterou s nimi sdílel, i obecněji řečeno něčím, co můžeme označit za ducha doby, stojí výše, nad tímto skutečností, že smyslem, cílem a touhou každého autentického tvůrce primárně nebylo vřadit se do těchto všech souvislostí, ale uskutečnit tvůrčí čin (ať již sochu, obraz či v našem případě knihu), a v něm vyjádřit svou osobnost. A takto je třeba nahlížet i na zařazení KK do kontextu českého realistického romanopisectví na přelomu 19. a 20. století.

Ze základních skutečností, jak o nich zde co nejstručněji mluvím, je třeba připomenout ještě alespoň tři. Za prvé, čtenářská obliba prací KK již za jeho života i později paradoxně zapříčinila jev, citelný zčásti i dnes, totiž to, že KK začal být náročnějšími čtenáři i analyticky podvědomě vyřazován z okruhu „vyšší“ literatury, kamsi na její periferii nebo dokonce do oblasti „lidového čtiva“. Tento přístup je, zdůrazňuji, naprostým omylem. Za druhé, poučení z tvorby jiných autorů hledal KK evidentně v jiném než domácím, českém prostředí. KK sice v publikovaných vzpomínkách a dalších textech osobního rázu nezanechal mnoho svědectví o systematické četbě beletrie, jakou u něj můžeme s jistotou předpokládat, stejně jako nepovažoval za nutné vysvětlovat smysl svého díla nebo přičiňovat k němu vy-

světlivky. Přesto je evidentní, že k „praotcům“ jeho tvůrčího typu patří Honoré de Balzac, Emile Zola, případně – pokud jde o kratší útvary – Edgar Allan Poe a Guy de Maupassant. Tedy autoři, které mohl při své jazykové výbavě dobře číst v originále, stejně jako v tehdy již běžně dostupných českých překladech. A za třetí, výsostným územím KK byla – přes kvantum reálií v jeho dílech – říše fantazie a fikce. Je tedy primárně zbytečné – byť to sekundárně může být zajímavé i vlastivědně cenné – ztotožňovat jeho literární postavy se skutečnými osobami, zjišťovat, zda se ten či onen příběh opravdu udál atd. Tato slova mohou některým „klostermannologům“ znít kacírsky, ale pro literární historii jsou obecně platná. Pro naprostou srozumitelnost dodávám, že analogicky je naprosto irrelevantní, zda předlohou pro Jiráskova F. L. Věka byl skutečný dobrušský kupec František Ladislav Hek, či pro Jana Cimburu Jindřicha Šimona Baara skutečný stejnojmenný sedlák ve skutečné Putimi.

Po výčtu všech těchto východisek či axiomů mohu přistoupit k položení otázky, na niž bych ve svém vystoupení rád naznačil odpověď. Kromě toho, co již bylo řečeno, bude vycházet ze zřetelných vývojových tendencí díla KK. A to se vyvíjelo a rozšiřovalo regionálně (od centrální Šumavy a celé Šumavy do Pošumaví a dalších přilehlých regionů s přesahy do ciziny), časově (od vlastně „historických“ románů a povídek ze staré, zmizelé Šumavy k námětům z nedávných let i autorovy současnosti, z „moderní doby“, rychle ubíhající vpřed, takže „historickými“ se stávají i práce ukazující zrod této „moderní doby“ a její střet s dobou „starou“), a konečně i tématicky (od soužití člověka s přírodou a porušení tohoto odvěkého řádu k dalším problémům, jež vyvstaly na konci 19. století a zůstaly aktuální dodnes).

Otázkou tedy je, zda tento vývoj u KK probíhal ad hoc, jak život přinášel náměty a spisovateli přibývalo klidu a volného času na psaní (po druhém sňatku v devadesátých letech 19. století byl finančně zajištěn, od roku 1908 byl v penzi), nebo cílevědomě a systematicky. Pokusím se tuto otázku zformulovat ještě lépe: změnily se v určitém okamžiku literární ambice KK - zrodilví se předtím z nahodilé možnosti zpracovat beletristicky své šumavské zkušenosti – ve vědomý cíl popsat co nejvíce celistvě svou představu o přírodě a společnosti (alespoň v té míře a rozsahu, jak ji stačil poznat a rozumově i citově zpracovat), celistvě alespoň natolik, aby jeho popis měl co nejmenší mezery, aby čtenářům poskládal alespoň základní osnovu či již srozumitelný základ mozaiky této představy, a to po způsobu cyklu – „zlomků epopoje“, při vědomí podobných cílů Lidské komedie Honoré de Balzaca nebo románové ságy rodu Rougonů a Macquartů Emila Zoly, tedy zda hodlal čtenářům na konci svého života zachovat a odkázat tuto svou co nejvíce

kompletní beletristickou představu o světě, svůj „obraz světa“?

Od odpověď naznačuje již uvedené rozšiřování záběru prací KK po stránce regionální, časové a tématické. S podobnou poslopností se rozšiřuje kvantum napsaného. Po prvních, jakoby spontánně napsaných románech a povídkách následují romány většího a většího rozsahu, v nichž ubývá dramatického děje nebo je – až nad míru únosnosti – příběh ředěn vzrůstajícím podílem úvah, vznášených otázek, oponentních promluv, ať již z pohledu vypravěče, nebo prostřednictvím přímé řeči jednajících postav. Prostřednictvím regionálního mikrosvěta, jak je to osobitostí KK, sahá autor po dalších a dalších tématech v podstatě všelidských – zrod „moderní doby“, „ekologie“ v nejširším smyslu slova, budoucnost přírody a lidské společnosti. V osudech hrdinů KK tyto otázky vznášá a vyhrocuje. Uvedme alespoň některé příklady v chronologickém sledu díla:

Předělem mezi obsahem prvních románů KK *Ze světa lesních samot* (1894) a *V ráji šumavském* (1894) je katastrofální vichřice z 26. října 1870, s níž na starou Šumavu neočekávaně vtrhla „moderní doba“, moc peněz, které jsou povýšeny nad morálku, rozvrat po staletí neměnného patriarchálního řádu a mezilidských vztahů. Další z románů KK *Kam spějí děti* (1901) se odehrává v devadesátých letech 19. století, dlouho po odeznění dočasné konjunktury, založené na těžbě a zpracování dřeva po uvedené vichřici. Jeho základním tématem je otázka, jakým způsobem se mohou Šumavané vymanit z bludného kruhu chudoby a dluhů. Některým se zdá, že bídy přibývá nejen s populačním přírůstkem a drobením rodinného majetku, ale také s klesajícími lidskými kvalitami mladších generací. Děd z rodu Podílských přirovnává mysticky tuto změnu k nedávnému vykácení starého, posvátného lesa, po němž nevyroste než řídký, pokroucený porost na zdevastovaných svazích, z nichž deště spláchly úrodnou vrstvu. Dluhy, opilství, vytloukání klínu klínem, nemanželské děti, odchod za prací do vzdálených končin a možná navždy – takový je *Klostermannův obraz Šumavy* na konci 19. století. Autor se ptá, kdy, jak a zda skončí „zlé časy“, rozhostivší se na Šumavě. – A ústředním tématem pozdějšího rozsáhlého románu KK *Ecce homo!* (1915) je postoj člověka k tomu, co mu přináší osud, a především k tomu, jak osud do jeho života zasahuje nepříznivě. Hlavní hrdina knihy Václav Šára řeší tuto otázku přibližně v duchu Lva Nikolajeviče Tolstého, s jehož názory byl KK – stejně jako snad všichni tehdejší čeští intelektuálové – dobře obeznámen, tedy podle hesla: neodporovat zlému. Příběh je vydatně proložen dlouhými dialogy, v nichž se řeší toto dilema – zda se osudu postavit, nebo se mu s pokorou podřídit. Autor sympatizuje s Šárou, ale nevíme, zda si totožně na tuto otázku odpověděl sám.

Látku, kterou KK načerpal na konkrétních místech a mezi konkrétními lidmi, ve své tvůrčí fantazii přetvořil a beletristicky zužitkoval, uložil do desítek románů a povídek – ale nejen tuto látku samotnou. Je nepochybné, že silná „story“, jež je vždy dramatickou osou jeho nejlepších prací, tvoří zároveň vždy jen pozadí hlubších a nadosobnějších názorů, tvořících ono poselství, jež chtěl spisovatel sdělit prostřednictvím svého díla. Jeho vyjádření však vždy musí zůstat dílčí, nedořečené, omezené délkou autorova života a množstvím vyměřeného času. KK byl naprostým opakem pouhého bedlivého pozorovatele a zapisovatele. Obával se silněji než jiní o osudy přírody a lidstva, vnímal, že s příchodem 20. století mizí jakýsi fundamentální řád vztahu člověka k přírodě, který od archaických společností v podstatě převzal a podržel starověk, středověk i dosavadní novověk, a že na jeho místě vyvstávají nové výzvy a nebezpečí.

Kladná odpověď na otázku, zda chtěl KK vyjádřit co nejvíce ze svého „obrazu světa“, se nám stává zároveň vysvětlením toho, proč se kvalita jeho díla s přibývajícím věkem proměňovala. A také, je nutno říci, zhoršovala – pokud jde o čtivost, svižný spád, dramatickou klenbu děje. Příběh ustupoval a přibývaly úvahy, výklady, zamyšlení, konfrontace stanovisek. A KK zároveň stále více projevoval jistou nostalgii, smíření s osudem, nemožnost odpovědět na všechny dosavadní i nové a nové otázky, poznání navždy neukončené proměnlivé historie. Věda, že nelze všechny názory sdělit prostřednictvím fikce, obracel se stále častěji k čtenáři přímo, otevřenými deklaracemi svých postojů.

A když KK mluví o Šumavě, jak jsem již uvedl, jeho ústy promlouvá sama příroda, chcete-li Gaia, živá planeta Země. Ubývající pstruzi v šumavských řekách, stromy – lesní velikáni, kteří již nikdy nepovstanou, lesní půda splavovaná z holin, tento ubývající základ, z něhož teprve sekundárně čerpá život člověk – to je domovský půdorys „obrazu světa“ skvělého spisovatele a prozřetelného ekologa, jenž vítal nové možnosti vzdělávání a příchod průmyslu a železnice, aby jednou mohl dojít k odstranění šumavské bídy, ale zároveň dovedl dohlédnout až ke konci této vzcházející technologické epochy a stal se tak předchůdcem našich dnešních závěrů a obav.

Při kompozici svého „obrazu světa“ urazil KK dlouhou cestu od mladistvého okouzlení Šumavou k otázkám vpravdě globálním. Význam KK tedy netkví v tom, že je „spisovatelem Šumavy“, ale v tom, že jím v určitém okamžiku přestal být, že vykročil za toto regionální omezení, byť Šumavu a Pošumaví stále – až do konce života – používal jako samozřejmé jeviště a kulisu, tedy že se stal – ač stále psal česky – v základním slova smyslu spisovatelem světovým a zaobíral se záležitostmi,

společnými všem obyvatelům planety. Upozorňoval na ně a snažil dobírat jejich příčin i řešení ve svém beletristickém „obraze světa“. A z těchto závěrů bude nutno v budoucnu vycházet, stane-li se nám letošní jubilejní rok podnětem k novému zhodnocení a vymezení místa KK v dějinách české a světové literatury.

Předneseno roku 2008 v Srní na mezinárodní konferenci Krajina Šumavy a její spisovatel Karel Klostermann.

Emanuel Chlupatý a jeho teorie o národní povaze jihočeské

Připomněli jsme si v loňském a letošním roce již 130 let od narození a 50 let od úmrtí originálního myslitele Emanuela Chalupného (14. února 1879 Tábor – 27. května 1958 Tábor). Byl autorem dlouhé řady knih, časopiseckých studií i drobnějších článků; pokusil se o vytvoření základů vlastní nadspeciální vědecké disciplíny, kterou nazval „sociologie“ (nezaměňovat s dnešním oborem téhož názvu); jeho jméno znal v první polovině 20. století každý, kdo se pohyboval v oblasti kultury, tedy vědy a umění. Dnes je Emanuel Chalupný (dle jen ECh) téměř neznámý, ačkoliv kdysi – v souvislosti s širokým publicistickým záběrem ECh – cítil J. S. Machar potřebu hovořit o „velikášském slavomamu“ ECh (Josef Svatopluk MACHAR, Českým životem, Praha 1920, s. 24.) a Jaroslav Hašek ironicky podotkl: „U dr. Chalupného není nic nemožného, on jest všeušlech.“ (Jaroslav HAŠEK, Dr. Chalupný, in: Jiří HÁJEK, Jaroslav Hašek, Praha 1983, s. 371.) Ve svém příspěvku se zamyslím nad některými segmenty jeho obsáhlého díla, v nichž – ačkoliv je to také téměř neznámo – jeho myšlenkový přínos dosáhl trvalého vlivu.

Začnu poněkud oklikou, stručnou poznámkou o obsahových anachronismech v jazyce naší historiografie. Některé anachronismy používáme v běžném výkladu logicky a ústrojně, jiné nikoliv. Pokud například mluvíme o pravěkých sídlištích v okolí Prahy, je to vyvoláno nutností přiblížit adresátu sdělení jejich přibližnou geografickou polohu, ačkoliv Praha samotná v pravěku samozřejmě neexistovala. Naproti tomu: pokud v textu třeba o dějinách 19. století čtu opakovaně o Českých Budějovicích jako o metropoli jižních Čech, je to za prvé anachronismus zbytečný, neboť snad jen člověku mdlé mysli je třeba takto zdůrazňovat, že je řeč o právě těchto a ne jiných Českých Budějovicích, ale navíc je to anachronismus zavádějící, ne-li škodlivý, neboť tímto způsobem nejen konotuje, ale implicitně denotuje tvrzení, že v 19. století existoval „jihočeský region“, jak jej vymezujeme dnes, a že České Budějovice byly již tehdy jeho metropolí. Ani jedno z toho ale není pravda.

Příklad Českých Budějovic jako metropole je snad evidentní. Ve složitém procesu regionální centralizace se v „jižních Čechách“ (které zde můžeme pracovní ztotožnit přibližně s dnešní představou o jihočeském regionu) nevyvinulo až do poloviny 20. století žádné jednoznačné centrální sídlo. Mírnou demografickou a industriální převahu Českých Budějovic, jež se projevovala od poloviny 19. století, vyvažoval celý soubor zásadních handicapů (vedení města až do konce 19. století v německých rukou; etnická hranice v samé blízkosti města, tzn.

excentrická poloha města z hlediska „českých jižních Čech“; povědomí o rovnocennosti bývalých krajských měst v regionu – Písku, Tábora a Českých Budějovic; atd.). Vnímavý pamětník k roku 1914 poznamenal: „České Budějovice byly již tehdy největším městem jižních Čech, nikdy se však nestaly jejich metropolí, jejich duchovním a kulturním centrem. – Bylo to město bez jakékoli české kulturní tradice, zato město továren, město vojáků... - Vnější ráz města byl však německý...“ (Václav KAPLICKÝ, Hrst vzpomínek z mládí, Praha 1988, s. 128.) Teprve po roce 1945 byl tento soubor handicapů částečně odstraněn, ale „metropolí“, hlavním městem regionu, se České Budějovice staly až administrativně-plánovací opatřením komunistického režimu, tedy po vzniku Českobudějovického kraje k 1. 1. 1949. - Záležitost samotného „jihočeského regionu“ je ovšem mnohem složitější. Dá se zjednodušeně říci, že tento region je do značné míry „vynálezem“ ECh, v jehož pojetí jde o území obývané „Jihočechy“, tedy populací odlišnou od populace ve zbytku českých zemí.

Teorie o národní povaze jihočeské – včetně jejího rozšíření, využití v praxi, jejich modifikací v meziválečném období, jejího doznívání v druhé polovině 20. století a její dnešní zobecnělé verze – je jedním z mála trvalých výsledků z té části rozsáhlého díla ECh, v níž tento autor formuluje závěry svých analýz a interpretací. Ostatní texty ECh nebo jejich části jsou zajisté stále cenné po deskriptivní či faktografické stránce, ale jejich nadpozitivistický, po výtce spekulativní přínos je dnes už antikvován. Zato teorie ECh o národní povaze jihočeské je fundamentem dnešní všeobecné představy, že existují Jihočeši a jihočeský region.

Teorie o národní povaze jihočeské je jedním ze dvou základních stavebních kamenů myšlenkové soustavy jihočeského regionalismu. V tomto speciálním případě může být pro myšlenkovou soustavu synonymem slovo ideologie – jako myšlenková soustava vytvářená s cílem použití v praxi a navíc v tomto případě také v praxi používaná. Pod pojmem regionalismus – mám-li namísto desítek různých definic vytvořit jednoduchou vlastní – zde rozumím uvědomělou účast v decentralizačním procesu, vytvářejícím předpoklady pro určité přirozené členění národního, resp. státního celku. (Samozřejmě druhotně můžeme pod pojem regionalismus shrnout objektivní činnost – regionální práci, regionalistiku apod., vyplývající z uvedeného subjektivního postoje jednotlivců či společenských skupin.)

Ovšem jihočeský regionalismus představuje zvláštní případ mezi ostatními českými „regionalismy“. Je totiž něčím mnohem více než prostým vztahem mé zjednodušené definice regionalismu na území „jihočeského regionu“. Samotné

téma jihočeského regionalismu pak nelze vtěsnat do rámce „regionálních dějin“ jižních Čech, ale jde bezesporu o zajímavé téma českých dějin národních.

Kromě toho, že byl propracovanou myšlenkovou soustavou či ideologií, měl jihočeský regionalismus také bohatý institucionální rámec (především od roku 1925 existující Národohospodářský sbor jihočeský – dále jen NSJ, částečně též Národní jednota pošumavská, z jejíhož národohospodářského odboru, založeného roku 1911, ostatně NSJ vznikl), širokou mediální platformu v podobě řady novin a časopisů, a navíc zasáhl významně, byť krátkodobě do meziválečné vrcholné politiky – za československé Druhé republiky začal být víceméně aplikován jako nástroj celostátní národohospodářské politiky a plánování (což v personální rovině symbolicky představuje osobnost Rudolfa Berana, předsedy vlády a zároveň dlouholetého předsedy NSJ).

Samozřejmě že každý regionalismus působí v určitém regionu. Působišťem a předmětem zájmu jihočeského regionalismu by tedy měl být „jihočeský region“. Prohlašuji zde ex katedra, že ještě na počátku 20. století jihočeský region přibližně v té rozloze, jak jej chápeme dnes, objektivně neexistoval. Obyvatelé bývalých historických krajů se cítili být obyvateli Prácheňska, Tábořska či Českobudějovicka. Pojem „jižní Čechy“ byl vymezován a používán libovolně v široké škále významů od velké výšece území na jih od Prahy (včetně např. Příbramska a Benešovska) až po malé, geograficky a vizuálně charakteristické území jihočeských pánví s typickými rybníky. Teprve dějiny jihočeského regionalismu zrodily přibližně dnešní představu o jihočeském regionu. Objektivním zdrojem této představy – tedy představy o určité svébytnosti území na jihu Čech, se v rámci jihočeského regionalismu stala kvantifikovatelná hospodářská zaostalost a navazující komplex sociálních skutečností, společně označovaných dobovým termínem „jihočeská otázka“. Druhým, subjektivním zdrojem této představy o existenci jihočeského regionu se stalo přesvědčení o tom, že existují „Jihočeši“ a z nich, resp. z území jimi obývaného, lze jihočeský region odvodit. A v tomto přesvědčení sehrála klíčovou roli teorie ECh o národní povaze jihočeské.

Již roku 1924 ECh – v souvislosti se sporem o rodiště Mistra Jana Husa (opONENTI včetně Josefa Pekaře preferovali Husinec u Prahy) – napsal: „Každý Jihočech, povahově vyhraněný, vyznačuje se zpravidla zvláštním spojením vlastností sobě příbuzných: svéráznosti v sebe ponořené a neústupné a nedostatkem náklonnosti i schopnosti ke kompromisu, ohebnosti, eklekticismu, jakož i spojení vážnosti, přímosti a hloubavosti s houževnatostí a sklonem k prostotě. Je to slovem náchylnost k sektářství (v širším smyslu psychologickém, nikoli v specifickém smyslu církev-

ním), jež znamená vždy a všude hloubavost a soustředěnost ducha, jejímž rubem je nedostatek širší schopnosti organizační, jinak řečeno duševní intenzita, na úkor extenzity vyvinutá.“ (Emanuel CHALUPNÝ, Sociologické stanovisko ve sporu o Husovo rodiště, Otavan 8 (43), 1924, s. 42.) Povahové vlastnosti Jana Husa podle ECh jednoznačně ukazovaly na jeho jihočeský původ. V zásadním textu z roku 1926 pak shrnul ECh své dosavadní úvahy a představil veřejnosti v ucelené definitivní podobě dosud neznámý národ – „Jihočechy“. (Emanuel CHALUPNÝ, Národní povaha jihočeská, Jihočeský přehled 1, 1926, č. 1, 15. ledna 1926, s. 6-12.) Jeho stať, respektive její klíčové pasáže, je zde nutno obsáhleji citovat.

Za klíčový zdroj své inspirace označil ECh text „Husův kraj a lid“, kterou napsal roku 1915 do sborníku k Husovu jubileu spisovatel Josef Holeček. „Tato stať jest mistrovský rozbor otázky a zůstane základem pro všechny další studie o této otázce.“ Holeček se domníval, že Češi jsou potomky dvou rozdílných slovanských kmenů, které původně v Čechách žily; severní kmen byl kulturním učitelem, politickým sjednotitelem a vojenským vůdcem ve vztahu k jižnímu kmeni, který zase po několika stoletích prospěl národu husitským hnutím. Přesto severní Čechové dosud pohlížejí na Čechy jižní jako na mladší zanedbané bratry, jež musí vést a napomínat. „Aniž bychom tvrdili, že každá jednotlivost ve stati Holečkové jest úplně správná, nemůžeme zneuznat její správnost a hloubku v celku.“

Podle ECh bylo již v pravěku obyvatelstvo jižních Čech prosté a tento rys se později rozvinul v táboritství a trvá dodnes; prostota neznamena hmotný nedostatek, pouze z něj pramení a nutí člověka nořit se do vlastního nitra. Dále si ECh položil otázku, zda potomci původních „Jihočechů“ žijí a uchovávají si svou národní povahu i v současnosti, což je třeba zvláště vědět pro zdůvodnění pěstování jihočeského regionalismu. „A také na tuto otázku fakta dávají odpověď kladnou. Právě v nejnovější době typ jihočeský se projevuje ku podivu bohatě a výrazně, že aspoň pokud jde o svéráznost individuality, úplně se vyrovná době husitské. Jihočeši znamenají nejvyšší vrcholy kultury české i československé.“ Ve výčtu typických Jihočechů ECh figurují Otokar Březina, Antonín Sova, Josef Václav Sládek, Josef Holeček, Karel Havlíček Borovský, Mikoláš Aleš, František Bílek, Josef Suk, Vítězslav Novák, Ladislav Klíma, Matyáš Lerch, František Mareš, August Sedláček, Josef Kaizl, Julius Grégr.

„Co však je zvláště význačno pro naši otázku, není ani tak stupeň jejich talentu a významu, jako společný charakteristický rys jejich osobností. – Rysem tím je zvláštní jejich samostatnost. Žádný typický Jihočech není salonně uhlazený, ani akademicky odměřený, naopak každý je svůj a osobitý, a třebas i hranatý a sukovi-

tý. – Jaký je následek oné samorostlosti Jihočechů? Stejný jako všude, kde vyrostе zjev svérázný, neobvyklý, hranatý: nechut, odpor a nepochopení prostředí, v němž takový zjev začne působit. A opravdu také tento následek se ukázal všude, kdekoli Jihočeši se octli ve styčných s ostatním národem.“

Po několika příkladech z kulturního života ECh dodává: „Typický Jihočech je svůj a chce zůstat svým, bez ohledu na lacinou popularitu.“ Následuje dlouhá řada příkladů střetů Jihočechů s většinovým českým prostředím, přičemž autor neopomněl zdůraznit svůj kritický postoj k svému někdejšímu vzoru a učiteli T. G. Masarykovi; a pokračuje: „Jihočeši dobývají si uznání ostatních rodáků svých jen ztěžka a s nesnáze, že jsou jim psychologicky cizí.“ Za své materiální postavení si ovšem mohou Jihočeši sami – nebojují za své hmotné zájmy. Následuje citace z téhož textu, v níž ECh precizuje své přesvědčení o existenci národa Jihočechů a o jejich historickém poslání:

„Husovo heslo: ‚Hledej pravdy, slyš pravdu, miluj pravdu‘ atd. slyšíme často opakovat. Málokdy však při tom si někdo pomyslí, že heslo to skvěle vystihuje typ jihočeský. Jihočech jde za svou pravdou, a to bez velkých gest, prostě tím, že jde svou cestou a pracuje tak, jak mu káže jeho nitro. Proto je své pravdy a práce tak pln, že nezbyvá mu čas ani zájem, aby výsledky práce té zpeněžil nebo jinak jich využil pro sebe. Jiní sklízí plody jeho práce, jiní zabírají čestná nebo výnosná postavení, která by náležela jemu, ale on se na to dívá klidně, bez závidění, skoro jako by považoval za samozřejmé, že ho každý využije a pak odstrčí. Je jako pilná včela, která snáší med pro jiné, s tím rozdílem, že včela není si vědoma, která její práce jiný tvor využívá, Jihočech však ví a vidí, a přece klidně pracuje a národu přináší oběti dále, jako Žižka pracoval pro Korybuta, jako Sedláček klidně a skromně podává výtěžky své práce jiným historikům, aby jich zužitkovali, a jako Šťastný nezavídal mladším agrárním politikům jejich materiálních prospěchů.“

Ale právě tato skromná a výlučná práce a beznáročnost upevňuje přezírání, jehož se Jihočechům od ostatních Čechů dostává. Jako v Rakousku byli dvorem protežováni Maďari, kteří jednu ruku nastavovali k vymáhání ústupků a druhou ohrožovali stát, kdežto tiší loajální Čechové byli odstrkovaní, tak i v republice Československé slovenští luďáci taktikou křiku a hrozeb, zděděnou po Maďarech, budí dojem, jako by se jim bůhví jak křivdilo a jistě si tím vynutí splnění mnohých požadavků, zatím co trpěliví, tiší Jihočeši jsou a také budou budoucně odstrčení, dokud, jak dí Holeček, do jejich žil nebude nacezena jiná krev.“

Základní teze teorie ECh o národní povaze jihočeské začaly záhy žít mimo autorovu myšlenkovou dílnu – objevují se různé modifikace teorie, pokusy o odlišné

výklady a parafráze, snahy o dílčí opravy a zpřesnění. Avšak souhrnně se dá konstatovat, že teorie ECh se záhy po polovině dvacátých let 20. století stala neoddelitelnou součástí myšlenkové soustavy (resp. ideologie) jihočeského regionalismu. Podle generálního tajemníka NSJ Jana Stockého je pak právě povaha „Jihočechů“ vhodná pro jejich hospodářskou „převýchovu“ a z toho důvodu je právě „jihočeský region“ nejvhodnějším územím pro uplatnění zásad jihočeského regionalismu jako svého druhu systému regionálního rozvoje na svépomocných základech. (Viz např. Jan STOCKÝ, Vodní hospodaření v jižních Čechách, Otavan 7 (32), 1923, s. 153; TÝŽ, Proč je budován národohosp. sbor jihočeský, Otavan 9 (44), 1925-1926, s. 97; TÝŽ, Jak se nám daří práce o hospodářskou obrodu Jihočeska, Jižní Čechy – příloha Národních listů 17. října 1928; TÝŽ, Zpráva jednatelská za druhé období činnosti Národohospodářského sboru jihočeského. Od II. Valné hromady (prosinec 1927) do III. Valné hromady (duben 1930), bez data a místa vydání.)

Posun ideologie jihočeského regionalismu do té polohy, v níž nakrátko ovlivnil politiku Druhé republiky, lze pozorovat od počátku let třicátých a pro jeho podrobnější rozbor zde nemám dost místa. Uvedu alespoň dva charakteristické citáty. Pravděpodobně nedlouho po nástupu Adolfa Hitlera k moci navštívil Jan Stocký Německo a v úvaze o překonávání hospodářské krize napsal, že řešením není pouhý návrat k předchozímu stavu. Trh se pročistí a NSJ musí podniknout následující vzestup jižních Čech. „Při dalším promýšlení věcí ukáže se také domyšlenost práce Sboru ve směru posily a sjednocování podnikatelů; měl jsem příležitost před několika týdny viděti v Berlíně a severozápadním Německu přípravy na hospodářský nástup. Jsou velkorysé. Jsou tak velkorysé, že jsem byl blízek – jako příslušník malého státu – pesimismu, že bychom vůbec s touto plánovitou, technicky domyšlenou přemocí mohli vésti zápas.“ (Jan STOCKÝ, Co přinese v hospodářství rok 1933?, Hospodářský obzor jihočeský 5, 1933, č. 1, s. 2.)

A o čtyři roky později mluví o „převýchově Jihočechů“ předseda NSJ Rudolf Beran: „Uskutečňovali jsme plánovitě novou výchovu jihočeského člověka k aktivismu a spolupráci, snažili se jej zainteresovat co největší měrou pro praktický život. (...) Regionální práce jest spolehlivým ukazatelem, že hospodářství, jeho vývoj nemůže býti ponecháno jen sobě, že musí býti rozumně organizováno, vedeno, řízeno. V tom tkví právě poslání regionální práce... Dobrá shoda a souvislost zemědělských a průmyslových zájmů, příbuznost požadavků zaměstnaneckých a zaměstnavatelských je předpokladem prosperity jižních Čech.“ (Rudolf BERAN, Silné jižní Čechy jsou podmínkou silného státního celku, Pošumavský kraj 1937,

č. 18-19; obdobně a důrazněji za Druhé republiky TÝŽ dle nesig. článku: Regionalismem k obnově a obrodě státu, Jihočeská práce 16. února 1939.)

Jihočeský regionalismus, který dosud v zásadě usiloval pouze o řešení „jihočeské otázky“ (mimo jiné též „převýchovou Jihočechů“), neskrýval za Druhé republiky ambice stát se nástrojem česko-slovenské národohospodářské politiky a plánování v intencích jakéhosi korporativního státu. Zde se již přímá argumentace pomocí „povahy Jihočechů“ vytrácí a nejinak tomu bylo v letech 1945-1948, kdy se začíná mluvit o „industrializaci“ jižních Čech. Krátké poválečné oživení jihočeského regionalismu se odehrávalo v režii nekomunistických stran a KSČ se ještě ve volbách 1946 pokusila hrát „prácheňskou kartou“ (příslibem obnovení Prácheňského kraje), ovšem záhy nato přijala představu jihočeského regionalismu o „jihočeském regionu“ vytvořením nového stranického kraje, jenž se stal předstupněm ke kraji správním z roku 1949. (Zde snad stojí za zmínku, že jinou alternativu naznačoval vznik Krajského revolučního národního výboru v Táboře roku 1945.) Vznik Českobudějovického kraje roku 1949 konstituoval administrativní jihočeský region přibližně v duchu představ jihočeského regionalismu, a spekulativní „Jihočeši“ – doposud ve smyslu teorie o národní povaze jihočeské – přišli o své historické kraje, aby se tentokrát stali „Jihočechy“ coby obyvateli administrativního území, nově zakresleného na mapě.

Tímto mocenským vymezením „jižních Čech“ byl v tomto regionu dovršen decentralizační proces (souběžný s procesem vnitřní integrace českých zemí, probíhajícím od českého národního obrození), stejně jako byl ustavením Českých Budějovic jako krajského města mocensky vyřešen již zmíněný proces regionální centralizace (s následnou institucionální a demografickou hypertrofií nové metropole).

Organizační struktury jihočeského regionalismu (Jihočeská společnost národohospodářská coby poválečná nástupkyně NSJ, časopisy atd.) jako nejvýraznějšího z „českých regionalismů“ byly po roce 1948 zlikvidovány a pokud byl připuštěn nějaký „regionalismus“, pak pouze v kulturní či folkloristické oblasti.

Jen zčásti ovšem uspělo komunistické řešení „jihočeské otázky“ formou industrializace. Příprava třetí světové války od přelomu čtyřicátých a padesátých let přeměrovala lokaci investic, určených původně pro jižní Čechy, do regionů se surovinovou základnou, těžkým průmyslem a zbrojní výrobou (nemluvě o otázce Slovenska), čímž si jižní Čechy de facto uchovaly po celou druhou polovinu 20. století relativně venkovský charakter, což umožňuje přežívání modifikovaných variant teorie ECh o národní povaze jihočeské, o jejíž rozšíření v obecném pově-

domí se nemalou měrou zasloužil – trilogií *Země zamyšlená* – Ladislav Stehlík, který se k teorii (v kapitole *Země zamyšlené*, věnované Táboru) poněkud jinotajně, ale zároveň vyznavačsky přihlásil slovy: „Vzpomeňme v tomto městě i sociologického díla Emanuela Chalupného, jehož rozumářská vášeň se dopíná syntetické klenby, nezvykle široké a nosné.“ (Ladislav STEHLÍK, *Země zamyšlená 2*, Praha 1986, s. 354.)

Teorie ECh se sice stala integrální součástí ideologie jihočeského regionalismu, ale současně byla v představách ECh komponentou ne ryze ideologickou, ale jakousi vizí vyššího řádu, vyjádřením kulturního či civilizačního mesianistického přesvědčení, založeného právě na údajných výjimečných schopnostech Jihočechů a potažmo na jejich „historickém poslání“. Analogicky se dá říci, že dnes – v obecném povědomí – je představa o Jihočesích komponentou nižšího, pokleslého řádu.

Teze o mesianistickém charakteru teorie ECh o národní povaze jihočeské není mou interpretací, ale jeho vlastním závěrem a vyústěním teorie samotné. Klíčový odstavec z citovaného textu z roku 1926 v tomto směru nepotřebuje komentář:

„Jak zvláštní to úkaz! Prostřed Evropy, v kulturně nejpokročilejším národě slovanském i v nynějším zmechanizovaném věku se udržuje etnografický a kulturní typ, o jehož svéráznost se rozbíjejí všechny vlny kosmopolitické povrchnosti, zaplavující Evropu, i samu jeho oblast. Tento typ dnes, jako před půl tisíciletím, nese na sobě polovici československé kultury duchové, ačkoliv je nečetný, skutečně ‚malý národ‘ uvnitř jiného ‚malého národa‘. Zřejmě je v duchovém směru silnější a tvořivější nežli všechny ostatní typy národa, jsa ovšem zas od nich předstihován v oborech kultury hmotné a tím udržován v područí, nechápán a nedoceňován. Zřejmě tu jde skutečně o dvojí národ, jenž přes jazykovou i politickou jednotnost tisíciletou zachoval své rozdíly povahové. A jak praví G. le Bon, rozličné národy nemohou se navzájem ani pochopit. Osud Jihočechů v národě československém je trpkou ukázkou toho.

Ale přijde doba, kdy bankrot hmotné kultury evropsko-americké umožní, aby nejen československý národ, ale veškero lidstvo evropské poznalo, jaký nezaslouženě velký a krásný dar vzrostl jim v typu Husově a Žižkově, Holečkově a Březinově – typu, jenž snad jediný z kmenů středoevropských vítězně překoná eklekticismu pakultury západní a důstojně vejde do veliké slovansko-asijské syntézy budoucnosti, jejímž zakladatelem byl Ježíš a apoštolem Lev Tolstoj.“

Z této vize ECh zůstaly do dnešních dnů žalostné zbytky. Údajně „jihočešství“ nabíralo v druhé polovině 20. století – po sentimentalitě a nostalgii Stehlíkovy *Země zamyšlené* – stále výraznější znaky jakési chtěné či nechtěné grotesky a sdě-

lovací prostředky začaly v druhé polovině 20. století prezentovat jižní Čechy jako kraj selského baroka, přátelských, leč poněkud těžkopádných vesničanů (včetně populární křupanské verze ve filmech Zdeňka Trošky) a bujaré dechovky. Teorie ECh tedy přispěla k přijetí představy o existenci „Jihočechů“ a „jihočeského regionu“, ale samotný základ této teorie prošel procesem „rustikalizace“ (přechodem z vyšší do nižší stylové vrstvy) a ve společenském povědomí doslova degeneroval do naznačené představy Jihočechů „sto let za opicemi“ (možno dosadit: za Prahou, za zbytkem českých zemí, nebo za „Severočechy“ ECh, tedy za většinovým ze dvou českých národů).

Můj příspěvek mohl být jen zjednodušeným výkladem celé této problematiky; odkazují proto zároveň na připojený seznam vlastních textů a také na delší studii (dokončenou roku 2005 pro sborník Husitský Tábor a bohužel dosud neotištěnou) Myšlenky jihočeského regionalismu v dějinách 20. století. Ani ta však zdaleka nevyčerpává celé téma, v němž se mnoho aspektů může stát zajímavým námětem pro další analytickou práci.

Předneseno roku 2009 v Plzni na vědecké konferenci Genius loci českého jihozápadu VI.

Jaromír Malý - Robert Malý - Metoděj Brandejs

poznámky k synergickému efektu konexí regionálních samosprávných, bankovních a kulturních elit za První republiky na příkladu města Písku

Rod Malých přišel do Písku roku 1831, kdy se tam dědeček Jaromíra Malého (dále jen JM), obuvnický mistr Václav Malý (1806-1877), přistěhoval z Bechyně. Podnikavý řemeslník se později stal členem městské rady a roku 1860 patřil mezi zakladatele Občanské záložny. Zájem o veřejné záležitosti zdědili jeho potomci v následujících dvou generacích. Václavův syn Robert Malý starší – dále jen RMS (31. května 1844 Písek – 7. prosince 1929 Písek) absolvoval v letech 1856-1863 písecké gymnázium a poté studoval na zemědělské škole v uherských Starých Hradech. Pracoval jako hospodářský správce na různých velkostatkách a roku 1879 se stal pokladníkem Písecké spořitelny, založené roku 1868. (Z literatury: Otavan XII. 1929-1930, s. 60-61.) JM – Václavův vnuk - se mu narodil jako druhý syn 14. března 1885 v Písku. O rok dříve, než bylo obvyklé - v deseti letech - se JM stal studentem píseckého gymnázia, kde maturoval roku 1903. Již tehdy se projevovala jeho jistá posedlost organizátorskou prací. „Už od kvinty připravoval maturitní večírek,“ napsal Karel Votava, „neboť mu šlo o to, aby z dobrého výtěžku mohli věnovat větší částku peněz národním účelům. Jako pokladník třídního fondu bedlivě vymáhal pokuty od spolužáků za nečeská slova, aby byly peníze na vydávání ručně psaného a z jeho iniciativy vzniklého třídního časopisu Zora, který sice zájemcům rád půjčoval, ale vehementně vymáhal vrácení, aby jej uchoval pro archiv. Všechny tyto akce měly svou obdobu v jeho pozdější činnosti.“ (Karel VOTAVA, Písecký regionalista Jaromír Malý, Písek 1987, s. 7.) Prvním publikovaným (ovšem jenom šifrou podepsaným) textem, uveřejněným roku 1901 v Píseckých listech, přispěl šestnáctiletý student JM do diskuse o divadelním životě v Písku.

Roku 1903 složil JM na píseckém gymnáziu maturitu a na podzim se stal posluchačem filozofické fakulty české univerzity v Praze, kde navštěvoval přednášky z jazykovědy a literární historie. Brzy se zasloužil o personální a programovou obrodu pražského studentského spolku Akademikové písečtí, kterému se posléze podařilo v Písku otevřít veřejnou čítárnu, založit odbor Husova fondu na podporu chudých studentů a zřídit Osvětový svaz. Dalším krokem JM při sjednocování aktivit vysokoškoláků z Prácheňska byla schůze, uspořádaná 7. července 1904 v Praze, na níž se Akademikové písečtí dohodli s kolegy ze Strakonic, Horažďovic, Volyně a Prachatic na vytvoření jednotné organizace. Na základě stanov, sepsa-

ných JM, se tak 4. února 1905 ustavila „Prácheň, spolek pokrokové inteligence pro bývalý Písecký kraj“.

V této době také JM začal pilně publikovat; uvedme zde z jeho četných článků alespoň některé z důležitějších. Roku 1906 JM referoval v Samostatnosti o cyklu přednášek o politických stranách v Písku, v následujícím roce napsal s bratrem Robertem Malým mladším (dále jen RMM) do příbramského týdeníku České právo satiru „Památná schůze píseckého parlamentu“ a utopický fejeton „Sen referenta Píseckých listů“. Roku 1909 vydal studii „Národní probuzení v Písku a persekuce Poutníka od Otavy“, roku 1911 pak text o počátcích písecké žurnalistiky a varovný příspěvek v Samostatnosti, nazvaný „Německý kapitál na Písecko“ a upozorňující na záměr Hardtmuthovy firmy postavit v povodí Otavy elektrárnu. Roku 1912 následovala publikace „Královské město Písek ve veřejném životě“.

Již přibližně od patnácti let, inspirován periodiky, jež odebírali jeho rodiče, tíhnul JM neobvyklou měrou k organizovanému politickému životu. Přes účast v hnutí radikálně pokrokových studentů se stal členem stejnojmenné politické strany, která se později spojila se stranou státoprávně pokrokovou (přejmenovanou posléze na státoprávně demokratickou a za První republiky na národně demokratickou). Se stoletým odstupem můžeme konstatovat, že nadšení, investované v této oblasti, mohl JM užitečněji uplatnit v jiných aktivitách s trvalejšími výsledky, nicméně absolventu filozofické fakulty (jeden rok studia absolvoval též na německých univerzitách v Tübingenu a v Mnichově) v letech 1909 až 1912, než se stal zaměstnancem účtárny Zemského výboru Království českého v Praze, tyto kontakty zajistily živobytí jako redaktoru stranických novin Samostatnost.

Není zde prostor pro vyličení dalších mimopíseckých událostí ze života JM (účast v protirakouském odboji za první světové války v čele zpravodajské skupiny státoprávních pokrokářů, významný podíl na událostech 28. října 1918 v Praze, práce v knihovně Národního shromáždění - též jako zástupce ředitele, jímž byl český historik a politik Zdeněk Václav Tobolka, vedoucí role v československém knihovnickém a exlibristickém hnutí za První republiky, zásluhy o vydání zákona o povinných výtiscích, věznění v německých koncentračních táborech, poválečné jmenování ředitelem knihovny Národního shromáždění, první lektorát žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze). Z jeho aktivit píseckých uvedme – vedle vedoucí role v hnutí za zachování územní integrity Prácheňska na počátku dvacátých let - na prvním místě založení časopisu Otavan (navazujícího svým titulem na dva předchozí písecké stejnojmenné časopisy; druhý z nich zanikl roku 1913)) v roce 1916. Je jistě pozoruhodné, že představu o vzniku časopisu

začal JM realizovat v době, kdy – po suspendování všeobecných práv občanů včetně svobody tisku – bylo již do února 1915 jen v Čechách zastaveno vydávání 46 časopisů. Otavan, revue pro kulturu a vlastivědu Prácheňska, vycházel až do poloviny třicátých let 20. století, kdy zanikl nejspíše z finančních důvodů, plynoucích z neočekávané délky světové hospodářské krize.

JM zemřel 28. října 1955 v Praze.

Rozsáhlé aktivity JM v rodném městě a kraji, které se nemohly obejít bez pomoci příznivců a sponzorů (byť by šlo pouze o vydávání stěžejí výdělečného časopisu Otavan), podporoval jeho o sedm let starší bratr RMM, vrchní ředitel Písecké spořitelny. Narodil se 28. července 1878 v Cerekvi u Hořic, kde tehdy jeho otec RMS působil jako důchodník. Následujícího roku, jak jsem již uvedl, se RMS stal pokladníkem Písecké spořitelny, takže dětství a mládí prožil JMM již v Písku. Absolvoval zdejší gymnázium, poté studoval na Československé obchodní akademii v Praze a absolvoval praxi pod otcovým dohledem v Písecké spořitelně a rovněž ve spořitelně v Třeboni. Později se stal vedoucím účetním Pošumavské záložny v Praze a roku 1901, když jeho otec RMS – již jako vrchní ředitel – odcházel z Písecké spořitelny do penze, pominul možný střet zájmů a RMM se tam stal pokladníkem. O třináct let později – kopíruje věrně otcovu kariéru – se pak stal vrchním ředitelem Písecké spořitelny, druhým Robertem Malým v této funkci.

Zasloužil se o přestavbu budovy Písecké spořitelny v Karlově ulici (pro pohodlnější přístup klientů byl vybudován průchod – dnes již nepoužívaný – do Palackého sadů), v níž až do roku 1902 spořitelna poskytovala místnosti pro kanceláře a expozice městského muzea, a roku 1915 zahájil tradici vydávání ročenek ústavu. Napsal dějiny spořitelny od jejího vzniku roku 1868 a dal podnět k vzniku jejích poboček v Miroticích a v Protivíně. V meziválečném období se mu podařilo z Písecké spořitelny vybudovat nejvýznamnější peněžní ústav jižních Čech, jehož pozice byla roku 1934 demonstrována stavbou nového reprezentativního sídla na Velkém náměstí v Písku (dnes v budově sídlí pobočka Komerční banky). Roku 1938, dva roky před smrtí RMM, měla Písecká spořitelna téměř 163 milióny Kč vkladů, tedy více než spořitelny v Táboře (145 miliónů) a v Českých Budějovicích (139 miliónů). Až ve značném odstupu pak následovaly spořitelny v Jindřichově Hradci (73 milióny), Strakonících (68 miliónů) a Pelhřimově (53 milióny). Písecká spořitelna byla významným sponzorem kulturního a sportovního rozvoje města, přičemž sám vrchní ředitel se na společenských aktivitách všestranně podílel.

Již v době gymnazijních studií RMM ho kulturní zájmy spojovaly například

se spolužákem Fráňou Šrámkem. Tehdy se rovněž začal věnovat sportu, nejdříve atletice, a brzy se stal též jednatelem Klubu píseckých velocipedistů. Roku 1896 spoluzakládal v Písku první tenisové hřiště, později tenisový klub. Jako sportovec i organizátor se zabýval také lyžováním, fotbalem a vodními sporty. Vedle mnoha spolkových funkcí (mimo jiné byl jednatelem kuratoria městského muzea) si našel čas také na psaní, publikoval odborné texty o peněžnictví a spoření. Jako nadšený turista a jednatel Klubu českých (po roce 1918 československých) turistů uspořádal roku 1911 knížečku „Město v lesích“ a roku 1912 s kolektivem autorů další turistickou publikaci „Průvodce po král. městě Písku“. Do ní jako vášnivý fotograf přispěl řadou snímků. Roku 1925 se zasloužil o vznik dokumentárního a propagačního filmu „Město v lesích – Písek nad Otavou“.

RMM odešel do výslužby 1. listopadu 1939 po 39 letech práce v Písecké spořitelně (XXV. RPS, zvláštní list mezi s. 2 a 3 s portrétem a textem.). Jeho penziování lze klást do souvislosti s vlasteneckou orientací celé širší rodiny píseckých Malých, jak se posléze odrazila v uvržení JM do německého koncentračního tábora. V Písku RMM předčasně zemřel následujícího roku 1940. (Z literatury: Otavan IX. 1927-1928, s. 178-179; Písecký obzor 9. 4. 1938, s. 1-2.)

V této souvislosti je nutno připomenout víceméně obecně prospěšné prvorepublikové propojení samosprávných, bankovních a kulturních elit v městě Písku – v podobě jakéhosi triumvirátu RMM, vrchního ředitele Písecké spořitelny a funkcionáře řady organizací (a zprostředkovatele spojení s bratrem v Praze), dále JM coby externího kulturního činitele a vedoucí osobnosti prácheňského regionalismu, a do třetice Metoděje Brandeyse, starosty města Písku ve „zlatých dvacátých letech“ (s pozitivními následky až do konce třicátých let), který byl zároveň předsedou výboru a posléze i předsedou ředitelství Písecké spořitelny. Spolupráce těchto a dalších osobností přinesla řadu výsledků, posilujících pověst města Písku jako střediska vzdělanosti a kultury.

Osobnost starosty Metoděje Brandeyse (12. 2. 1872 Písek – 13. 7. 1932 Dolný Kubín), který zastával svou funkci v letech 1923-1931, je námětem na samostatnou studii. Člověk, srovnatelný např. s královéhradeckým starostou Ulrychem, zemřel předčasně při návštěvě u svých příbuzných na Slovensku. Zde se jen krátce zastavím u jeho statutárního postavení v orgánech Písecké spořitelny a uvedu též jeho nástupce (v závorce nadále odkazuji – pod zkratkou RPS – na ročenky Písecké spořitelny, jejichž tituly uvádím na závěr textu).

V přehledu „Správa spořitelny dle nových stanov působící od 18. května 1925“ je jako předseda výboru poprvé uveden Metoděj Brandeys (XI. RPS, s. 2 obálky).

16. 10. 1928 se vedle této funkce stal zároveň předsedou ředitelství (XIV. RPS, s. 13). V jeho rukou se tak de facto soustředilo vedení spořitelny. Po smrti Metoděje Brandeyse se předsedou výboru stal JUDr. Rudolf Slaba (XVIII. RPS, s. 2 obálky) a předsedou ředitelství Josef Faschingbauer (XVIII. RPS, s. 3 obálky). Na sklonku třicátých let, podle poslední citované ročenky, se stal předsedou výboru Jaroslav Jílek (XXV. RPS, s. 2 obálky) a předsedou ředitelství zůstával Josef Faschingbauer (XXV. RPS, s. 3 obálky).

K prospěšným efektům působení trojice JM + RMM + Metoděj Brandeys v oblasti kultury bezesporu patří rovněž podoba meziválečných ročenek Písecké spořitelny, které zdaleka nebyly pouhým úředním věstníkem, ale přinášely řadu zajímavých materiálů, týkajících se historie, etnografie, knihovnictví, cestovního ruchu, významných osobností, územního plánování a dalších témat z regionu města Písku a Prácheňského kraje. Od roku 1928 tam byly pravidelně uveřejňovány výroční zprávy píseckého muzea.

Seznam excerpovaných ročenek písecké spořitelny, dostupných v knihovně Prácheňského muzea v Písku

(s upozorněním na zajímavé materiály, především z oblastí kultury a regionální práce)

VI. ročenka Spořitelny města Písku na rok 1921. 51. účetní výkaz za rok 1920.

VII. ročenka Spořitelny města Písku na rok 1922.

s. 18-23 Vznik a vývoj spořitelny

23-25 Úřadovna a budova spořitelny

(23 – mj. o autorech budovy spořitelny v Karlově ulici v Písku: František Hellmann,

Jaroměř – konstrukce; Karel Otto, Písek – fasáda; Jan Bečka, městský stavitel v Písku – úpravy a doplňky projektu)

25-28 Stručný obraz hospodářského a kulturního vývoje Písku a kraje v uplynulém padesátiletí

VIII. ročenka Spořitelny města Písku na rok 1923. 54. účetní výkaz za rok 1922.

s. 19 nekrolog politika Antonína Kaliny

(15. 7. 1870 Havlíčkův Brod – 17. 12. 1923 Praha)

23 nekrolog politika a státníka Aloise Rašína

36-37 Expozice městské spořitelny písecké na Jihočeské výstavě v Písku 1922 (mj. vystavena numismatická sbírka J. Kamaryta z Českých Budějovic)

Spořitelna města Písku nad Otavou. 56. účetní výkaz za rok 1924. X. ročenka na rok 1925.

s. 26-28 J. BAŽANT, Osvětový ruch na soudním okrese píseckém

(o kursech, přednáškách a především o obecních knihovnách)

Spořitelna města Písku nad Otavou. XI. ročenka na rok 1926.

s. 25 Památník Žižkův u Sudoměře v den odhalení (12. 7. 1925)

Spořitelna města Písku nad Otavou. XIII. ročenka na rok 1928.

s. 1 nekrolog právníka a spisovatele Ladislava Šebka-Arietta (18. 9. 1861 Písek – 19. 12. 1927 Praha)

(byl až do smrti předsedou ředitelství Písecké spořitelny; úspory ve výši 600 tisíc Kč odkázal České akademii věd a umění)

48-50 I. zpráva Musea Augusta Sedláčka pro vlastivědu Prácheňska za r. 1927

51-52 Bedřich DUBSKÝ, Prehistorické oddělení krajinického musea v Písku

Spořitelna města Písku nad Otavou. XIV. ročenka na rok 1929.

s. 43-46 II. zpráva Musea...

47 Jar. BAŽANT, Stav veřejných obec. knihoven na Písecku v r. 1927

Spořitelna města Písku nad Otavou. XVI. ročenka na rok 1931.

s. 17-21 J. PLÁŠIL, Šedesátiletí písecké spořitelny

(autorem článku byl JM – pseudonym J. Plášil zvolil podle rodného příjmení matky)

(20 – roku 1887 Písecká spořitelna pověřena funkcí podružného místa rakousko-uherské centrální banky, „čímž zjednána Písku a okolí vlastnost bankovního místa“)

(Poznámka O. K.: rovněž za První republiky plnila Písecká spořitelna funkci regionální pobočky Národní banky československé)

21-26 Josef KAISER, IV. zpráva musea...

Spořitelna města Písku n. Otavou. 62. účetní zpráva za rok 1931. XVII. ročenka Písecké spořitelny na rok 1932.

s. 21-23 Josef KAISER, V. zpráva Musea...

24 Rbč., Cizinecká kancelář města Písku

(roku 1930 zřídila městská rada osmičlennou cizineckou komisi, předsedou Josef Rybička; 1. dubna 1931 otevřena Cizinecká kancelář města Písku pod vedením téhož; náplň činnosti: propagace, evidence letních bytů, informační služby, návrhy výletů a pořádání zájezdů, statistika letních hostů a turistů)

Písecká spořitelna. Písek nad Otavou. 63. účetní zpráva za rok 1932. XVIII. ročenka na rok 1933.

s. 18-20 VI. zpráva Musea...

Písecká spořitelna. Písek nad Otavou. 64. účetní zpráva za rok 1933. XIX. ročenka na rok 1934.

s. 16-19 VII. zpráva Musea...

20 M. K.-M., Nezapomenutelná návštěva mistra profesora Otakara Ševčíka ve spořitelně (počátkem roku 1919 přinesl hudební skladatel, virtuóz a pedagog Otakar Ševčík - měl v Písku soukromou konzervatoř - do Písecké spořitelny značné množství evropských a amerických zlatých mincí na valutovou půjčku státu)

21-24 Jaromír MALÝ, Podíl Písku v českém odboji

Písecká spořitelna. Písek nad Otavou. 66. účetní zpráva za rok 1935. XXI. ročenka na rok 1936.

s. 11-17 IX. zpráva Musea...

18-20 Jaromír MALÝ, Zvíkov

Spořitelna v Písku nad Otavou. 67. účetní zpráva za rok 1936. XXII. ročenka na rok 1937.

s. 11-15 X. zpráva Musea...

17-20 Museum Dr. Adolfa Heyduka v Písku

21-28 Ivo BENEŠ, Národohospodářský plán prácheňský

Spořitelna v Písku nad Otavou. 68. účetní zpráva za rok 1937. XXIII. ročenka na rok 1938.

s. 13-17 XI. zpráva Musea...

19-20 Anna R. HUSOVÁ, Bývalý národní kroj na Písecku

Písecká spořitelna v Písku nad Otavou. 70. účetní zpráva za rok 1939. XXV. ročenka na rok 1940.

s. 20-24 XIII. zpráva Musea...

SHRNUTÍ

Ke kulturnímu rozvoji města Písku i regionu Prácheňska za První republiky (1918-1938) a z něho vyplývajícímu prestiži bývalého krajského města v celostátním měřítku přispívala řada osobností, které působily v Písku i v jiných místech. Jejich vzájemné styky příbuzenské, přátelské, služební či poloslužební, obchodní a společenské měly řadu zajímavých efektů, za nimiž se autor příspěvku na jednom příkladu pokusil poodhalit příslušné vztahové pozadí. V letech 1923-1931 byl starostou města Metoděj Brandeys, který byl od roku 1925 předsedou výboru Písecké spořitelny a od roku 1928 zároveň předsedou ředitelství Písecké spořitelny. Vrchním ředitelem, tedy služebně nejvýše postaveným zaměstnancem, byl tehdy v Písecké spořitelně Robert Malý. Jeho bratr, prácheňský regionalista Jaromír Malý, působil za První republiky jako knihovník Národního shromáždění v Praze. Vydařoval a redigoval v Písku kulturní časopis Otavan. Již vznik tohoto periodika roku 1916 byl pravděpodobně umožněn podporou Písecké spořitelny, tedy i bratra Roberta. Služební vztah Metoděje Brandeyse a Roberta Malého zajišťoval ze strany města i spořitelny přízeň kulturním projektům, jimiž život v regionu z Prahy obohacoval Jaromír Malý. Tato spolupráce se odrazila rovněž na stránkách ročenek Písecké spořitelny, kde byly uveřejňovány články z oblasti kultury a regionální práce. Synergickým efektem uvedených konexí má autor na mysli dosahování lepších obecně prospěšných výsledků, než jakých by zmínění jednotlivci dosáhli jak při pouze individuálním jednání, tak i při využívání čistě formálních postupů.

Předneseno roku 2010 v Českých Budějovicích na vědecké konferenci Genius loci českého jihozápadu VII.

Trojí život Jana Cimbury:

Putimský sedlák, literární postava, hrdina cimburowského mýtu

1. Úvodem

Ve svém příspěvku na minulém ročníku této vědecké konference v Českých Budějovicích roku 2006 (pozn. O. K.: v tomto sborníku otištěno jako následující text) jsem přiblížil proces „mýtizace“, jímž prošel – ovšem za svého vlastního vydatného přispění Jaroslav Hašek i jeho alter ego Josef Švejk, a jak poté v tomto přestrojení oba vstoupili postranními vratky, s přispěním nepozornosti, nekritičnosti i naivity odborníků i popularizátorů, do „jihočeské“ literární historie. Ve skutečnosti tedy Jaroslav Hašek nikdy neprožil šťastné dětství u prarodičů na „ražické baště“ a znalost jihočeských reálií v jeho díle pochází z druhé ruky. Navazují nyní na toto téma případem ze stejného soudku, leč samozřejmě odlišného příběhu – jako je odlišný každý případ, který dodatečně zařazujeme do vlastnoručně vyrobených škatulek. S předchozím jej však sblížuje dějiště – krajina jižního Písecka.

2. Svatý Jan Cimbury

Základní fakta jsou jednoduchá. Tvoří je jednak život skutečného Jana Cimbury (17. června 1817 Semice -17. ledna 1898 Putim), jednak román Jindřicha Šimona Baara – dále jen JŠB (7. února 1869 Klenčí – 24. října 1925 Klenčí) Jan Cimbury, v němž spisovatel zpracoval některé motivy z Cimburowského života. Kniha poprvé vyšla roku 1908, před více než sto lety.

Srovnajme tato fakta s dvěma nedávnými interpretacemi:

7. října 2006 se konala pravidelná dětská diecézní pouť českobudějovické diecéze. „Každou skupinu doprovázela jedna historická osobnost, spojená s dějinami naší diecéze,“ kromě jiných také Jan Cimbury.¹ – Závěr? Jan Cimbury je historická osobnost, spojená s dějinami českobudějovické diecéze.

O rok dříve kněz P. Josef Kordík prohlásil: „Zhruba v druhé polovině 19. století, kdy začínaly dělnické stávky, měl být prohlášen za svatého nějaký dělník nebo rolník, aby tyto vrstvy věděly, že je církev na jejich straně. Papež Lev XIII. Sice roku 1891 vydal přelomovou encykliku Rerum novarum, ale ta zůstala na rovině akademické, pouze „kryla záda“ těm, kteří se v sociálním učení církve angažovali, ale „dolů“ nepronikla. Co bránilo svatořečení třeba sedláka Jana Cimbury? Nebo nějakého zbožného dělníka, zastřeleného při stávce? Dnes už je na takový krok

pozdě.⁴² – Závěr? Jan Cimburá je historickou osobností s rysy svatosti.

Takovou proměnu tedy za sto let prodělal putimský sedlák: stal se mýtickou postavou, jejíž ideální vlastnosti jsou zpětně připisovány člověku, který kdysi skutečně žil.

3. Putimské prázdniny JŠB

Kněz Josef Baar (30. září 1835 Klenčí – 15. prosince 1907 Putim), strýc JŠB a rodák ze stejného statku v Klenčí, působil jako kaplan v Písku a poté řadu let jako farář v Putimi. Synovec JŠB strávil jako gymnazista od roku 1886 na putimské faře troje prázdniny a potkával se ve vsi s místním sedlákem Janem Cimburou, jehož pracovitost, síla, hrdost a zbožnost byly v Putimi a okolí pověstné.

Zde je možno zmínit skutečnost, že P. Josef Baar, lidumil a propagátor pokrokových metod zemědělského hospodaření, byl též publikačně činný. Jeho literární dílo nebylo dosud podrobně zhodnoceno. Pro zajímavost zde uvádím pouze čtyři tisky, jež se dochovaly v knihovně Prácheňského muzea v Písku:

Mladí pastýři betlémští. Melodrama ve 3 dějstvích, Praha, Knapp 1872. 29 s.; Vánoční hra pro děti: Mladí pastýři betlémští, Praha, Mikuláš 1872; (s Josefem Soukupem) Zpěvník a pobožnosti k službám Božím pro žákovstvo národních škol, Písek, vlastním nákladem 1873. 64 s.; Dvě řeči o biskupské visitaci (...) o sjezdu Písecké župy hasičské v Putimi, Písek, vlastním nákladem (1906). 14 s.

4. Zrod prozaika

Pro hnutí Katolické moderny získal JŠB Sigismund Bouška, který s ním v letech 1888-1892 studoval bohosloví tři roky na německé a rok na české univerzitě v Praze. JSB se povoloval Bouškovu vedení při svých prvních básnických pokusech. 17. července 1892 byl JŠB vysvěcen na kněze od 1. září 1892 byl kaplanem v Přimdě a od 9. února 1895 ve Spáleném Poříčí. V almanachu „Pod jedním praporem“ měl JŠB ukázkou „Z chodských písní“ v přepracování Sigismunda Boušky.

Cestou na své další kaplanské místo v Ořechu u Prahy se 28. srpna 1895 JŠB zúčastnil schůze v Sochorově kostelíku na Národopisné výstavě v Praze, kde bylo rozhodnuto vydávání časopisu Katolické moderny Nový život (dále jen NŽ). V jeho prvním čísle 8. ledna 1896 měl JŠB na s. 1 básně Ptáci. Ale Karel Dostál-Lutinov, redaktor a od třetího čísla též vydavatel NŽ, přemluvil JŠB k tomu, aby se věnoval výhradně próze. „První zastavení“ románu JŠB Cestou křížovou bylo otištěno

v NŽ 4, 1899, č. 2, s. 41-44.

Od 1. července 1899 byl JŠB farářem v Klobukách u Slaného. Od únorového č. 2 NŽ 5, 1900 začal v časopisu na pokračování vycházet druhý román JŠB Farská panička. Roku 1900, kdy zaznamenáváme trojí knižní vydání románu Cestou křížovou, se JŠB, před rokem vlastně ještě začátečník, stal respektovaným českým prozaikem.³

5. Zrod románu

Osobnost Jana Cimbury se JŠB vryla do paměti a k tomuto námětu se neustále v myšlenkách vracel, až se konečně odhodlal k napsání knihy.⁴ Vzpomínky na Cimburu mu – již po sedlákově smrti – v posledních letech svého života zprostředkoval v dopisech strýc Josef Baar.⁵ Spisovatel použil kulisu Putimi a okolní krajiny, základní osnovu Cimburova života, ale dále již s textem nakládal zcela svobodně. Obohatil děj o řadu dílčích příběhů volně fabulovaných i přejatých odjinud; třeba příběh koně Běláčka zpracoval podle vzpomínek z dětství svého přítele P. Františka Teplého.⁶ Především však vložil do Cimburova životního příběhu – snad na základě jeho intuitivně předpokládaných názorů, které ovšem nemohl znát – nový, vlastní, baarovský smysl. Výsledkem je kniha svrchovaně autorská, jež se v postavě literárního hrdiny dotýká jeho předlohy jen letmo – byť pro čtenáře zajisté atraktivně.

6. Dvě zrcadlové knihy

Již jsem jinde podotkl, že v zrcadlové dvojici románů z roku 1908, Jan Cimbur a Poslední rodu Sedmerova, vylíčil JŠB příchod „moderní doby“ na český venkov, „poslední dny“ patriarchálního selství. Oba hrdinové, oba „typy“ svůj boj prohrávají a umírají: zbožný „Jihočeč“ Cimbur a vzpřímeně, s pokorou jen vůči Bohu, když do poslední chvíle odmítal vymoženosti „moderní doby“ (být někdy s dětinskou naivitou a tvrdohlavostí), zpupný „Středočeč“ Sedmera v bídě, když na všechny „novoty“ doslova všechno vsadil. Ovšem i Cimburovo osobní vítězství je zároveň prohrou jeho „typu“; v tom smyslu obsahuje podtitul románu – Jihočeská idyla – autorovu hořkou ironii.⁷

7. O smyslu románu

Zde mi nezbývá než ocitovat vlastní slova ze staršího textu:

„Základní myšlenkou knihy je konflikt, který nastolil právě rok 1848, konflikt mezi uzavřenou selskou patriarchální společností, procitnuvší náhle z feudálních pout, a prvky nového života, které – jak to v kapitalismu platí – zjednodušeně shrnuje fenomén s názvem město. Uprostřed konfliktu se ocitá urostlý, moudrý a dobrý čeledín a poté sedlák Jan Cimbura, který je konfrontován s prvky, pronikajícími do venkovské idyly. Město odmítá jako nepřátelskou stranu, jako zdroj neřesti, zahálky a zábavy, a hodlá venkovskou čistotu uhájit. Jako podvědomý fyziokrat je přesvědčen, že hodnoty přináší pouze práce na půdě, a zdroje, které na venkově vznikají, venkovu také stačí. Své přesvědčení brání s prostotou vizionáře. (...) Hrdina neustoupil, pro sebe boj vyhrál, v Pánu zemřel. A jeho boj byl zatím prohrán. Stará venkovská uzavřená společnost podlehla moderní dravé době, která vtrhla do venkovské idyly. (...) Jan Cimbura je v Baarově koncepci tragickou postavou.“⁶⁸

8. Lidové ztotožnění předlohy a literární postavy

JŠB 7. srpna 1922 v Klenčí „vzpomínáje Cimbury (...) vypravoval, jak inkognito seznal žárlivost Putimanů na Cimburu („ale to tam nenapsal“, řekl mu ve vlaku jeden, „že pil kořalu“), která časem zmizela a přeměnila se v pýchu, takže na Cimbuřově hrobě objevil se i náhrobní nápis z knihy Baarovy, který tam dříve nebyl.“⁶⁹

Právě příběh náhrobního nápisu („Zemřelému v Pánu Cimbuřovi Jánů postavili nyní kříž ten jeho syni“ atd.) je pro zrod cimbuřovského mýtu příznačný.¹⁰ Štítek litinového kříže na Cimbuřově hrobě v Putimi obsahoval původně zřejmě jen obvyklé osobní údaje, které kolem roku 1910 nahradily verše JŠB z románu, který se stal záhy populárním; tak si hrob zapamatoval básník Antonín Klášterský, který v letech 1910-1922 trávil letní dovolenou každoročně v hájovně u hajného Keclíka na Hůrkách nad Putimí.¹¹ Zato 28. ledna 1925 po hrobu již marně pátral Otto Fantl, který na hřbitově našel jen hroby Marie Cimbuřové a Martina Cimbury z let 1916 a 1918; jakási stařenka mu sdělila, že kosti Jana Cimbury byly již dávno vykopány.¹² Došlo tedy mezitím k likvidaci nápisu na kříži (tedy druhotně vepsaných veršů JŠB) a možná i k novému použití hrobu, byť pro některého z rodinných příslušníků. Nepodařilo se mi zjistit, kdy v době pozdější (někdy po roce 1926) byl veršovaný nápis na štítek kříže – kdoví, zda toho původního – opět vepsán a na hřbitově v Putimi instalován. Lze však důvodně předpokládat, že se tak

stalo nad hrobem, již neobsahujícím Cimbuřovy pozůstatky, v krajním případě i to, že nikoliv nad hrobovým místem, kam byl Jan Cimbura roku 1898 pochován.

Mýtizace Cimbuřovy osobnosti se rychle dovršovala v půldruhém desetiletí po smrti JŠB. Divadelní scénu „Přijímání Jana Cimbuřy za souseda v Putimi“, část divadelní hry Zdeňka V. Strabocha Jan Cimbura, provedl v září roku 1937 na Výstavišti v Písku a na počátku listopadu téhož roku v píseckém divadle divadelní odbor putimského Sokola v režii Gabriela Nováka. Na jaro roku 1938 bylo připraveno provedení celé hry přímo u Cimbuřova statku v Putimi.¹³

24. srpna 1947 pak byla na tomto statku umístěna pamětní deska k uctění Jana Cimbuřy.¹⁴

Malíř Jan Hála, který na přelomu třicátých a čtyřicátých let 20. století sbíral v Putimi a okolí podklady pro ilustrace románu Jan Cimbura, se již nesetkával s žárlivostí Putimských na slavnějšího souseda, ale s přívětivými „pamětníky“, ovlivněnými nepochybně jak uplynulým časem, tak zlidovělým příběhem – dějovou osnovou knihy.¹⁵ Některé vzpomínky „pamětníků“, již pravděpodobně pocházející z druhé ruky či odvozené z lidové interpretace knihy, zaznamenala též kronikářka obce Putim.¹⁶

9. Jan Cimbura jako „typický Jihočech“

K procesu „mýtizace“ Jana Cimbuřy od poloviny dvacátých let 20. století přispělo též šíření teorie o národní povaze jihočeské. Autor této teorie, svérázný myslitel Emanuel Chalupný tvrdil, že „Jihočeši“ jsou potomky jižního z původních dvou českých kmenů, což se projevuje v jejich povahových rysech, protikladných k „Severočechům“. Původní obyvatelé jižních Čech či jejich potomci se vyznačují výjimečnými schopnostmi, tvrdil Emanuel Chalupný, ale malou schopností se prosadit, nebo i neochotou prosazovat se za každou cenu. Pro svou hloubavost a originalitu „Jihočeši“ často v minulosti dávali podnět k velkým dějinným událostem či vytvořili mimořádné dílo (Jan Hus, Jan Žižka, Josef Holeček, Otakar Březina, František Bílek, August Sedláček, Mikoláš Aleš a další), ale výsledky a slávu za ně sklízeli jiní; ve většinové české společnosti ovládané „Severočechy“ proto často naráželi a narážejí na nepochopení. Do tohoto Chalupného schématu – jež koneckonců doposud spoluvytváří dnešní představu o současných Jihočechách – dobře zapadal ideální Jan Cimbura jako bytostný venkovan, člověk trvajících na svých zásadách za každou cenu, zbožný a přemýšlivý, ztělesnění „typu“ jihočeského sedláka. Do Jana Cimbuřy se tak posléze ve společenském povědomí kon-

centrovaly obecnější představy, kontaminované romány Josefa Holečka a dalšími stereotypy.¹⁷

10. K stejnojmennému filmu

V roce 1941 natočil režisér František Čáp pro firmu Lucernafilm podle některých dějových motivů románu JŠB stejnojmenný film,¹⁸ v němž byly využity venkovské exteriéry jižního Písecka.¹⁹ Scéna s antisemitským vyzněním (v knize spíše naznačená, ve filmu zvýrazněná nad rámec logiky děje), totiž vyhnání židovského obchodníka z Putimi, měla pro režiséra po roce 1945 dohru v podobě trestního řízení, zastaveného 13. července 1946.²⁰ Film měl v době německé okupace mimořádný ohlas a dále upevnil lidovou představu o „ideálním“ Janu Cimburovi.

O vážnosti, jaká byla této problematice – přenesení románu JŠB na filmové plátno – roku 1941 přikládána, svědčí řada ohlasů v tehdejším tisku. Z jednoho pro zajímavost cituji:

„Svízele jsou i s lokalizací Baarova textu. Ves Putim, kam se Cimbura přičinil, má dnes znatelně porušený vzhled novými domky s moderní krytinou. Proto hodlá režisér Čáp natočit část putimské návsi s Piksovým (sic!) statkem v Jiřeticích za Bavorovým, druhou část v Plástovicích mezi Vodňany a Budějovicemi. Rovněž Kovandův statek byl přestěhován z Hradiště u Písku do Jiřetic. Tím vším se dějiště posunuje z pootavské roviny až do blízkosti šumavských předhoří. Přemístěn byl i putimský kostel; místo něho se natáčí kostel v Albrechticích. (...) Naskytá se otázka, jak z těchto pomíšených krajinných typů vyjde asi pražským hercům jednotný typ lidský, jenž mohl vyrůst a vykvést jen a jen v prostředí docela nefilmovém, jakým je původní Kovandův statek v Hradišti, selský dvorec s rozlehlými prostorami, ponoukajícimi nikoli k soustředěnému rozjímání, nýbrž k bystrému rozběhu. Typ, přenesený do malebné idyly barokních selských štítů, nebude ovšem již originální cimburovský typ: snad uvědomělý jihočeský sedlák, jehož nejmarkantnějším rysem je chlapská láska k tvrdé hroudě, ale zjemnělý ideální láskou k ženě svého druhu.“²¹

11. Z nedávných využití Cimburova „typu“

Archeolog středověku Zdeněk Smetánka použil Jana Cimburu jako typ – spolu se sedlákem Kojanem z románového cyklu Josefa Holečka Naši – pro srovnání s životem českého zemědělce ve 12. století.²² Umožnil mu to ovšem nevyslovený

předpoklad, že uvedené literární postavy v podstatě věrně zobrazují sedláky své doby. Hana Librová se zase věnovala „ekologickým“ aspektům tzv. venkovské prózy, zobrazující zánik patriarchálního venkova:

„V tomto pojetí jsou všechny ctnosti přisouzeny postavám představujícím starý venkov. Starý sedlák je drobným vlastníkem půdy, kterou obdělává se svou rodinou a nevelkou čeledí, k níž má otcovské vztahy. Jeho vlastnictví je nevýbojné, nepošpiněné útlakem, nerozmnožované. Jeho povaha se vyznačuje všemi dobrými lidskými vlastnostmi. Je čestný, přímý, věrný a milující, pravda, trochu svěhlový, ale uvážlivý, moudrý, nepokořitelný, ohleduplný. A co je pro nás významné, ke všem těmto vlastnostem se u rolníka připojuje estetické zanícení a cit pro krajinu. (...) Například Baarův Jan Cimbury naplňuje typ českého selství i v této dimenzi.“²³

12. Shrnutí a závěr: cimburowský „mýtus“

JŠB nebyl autorem „lidového čtiva“, jak si snad představuje dnešní nepoučený čtenář, zejména takový, který po jeho knihách raději ani nesáhne. Právě naopak:

„Ač Baar ve svých spisech nejraději prodlával na starosvětském venkově a ve farských světnicích a skromných kaplankách, jeho podstatnou zkušeností byla moderní intelektuální kultura, znalost „světa“, zážitek společenské a duchovní krize od doby fin de siècle. Byl v hloubi duše odbojnější, vzdornější, ale i moderně rozkolísanější, individualističtější osobností než ti, s nimiž jej spojoval zájem o objektivní svět lidu, venkova, dějin, např. Jirásek, Rais. (...) Ve vášnivých protispolečenských protestech, v naturalistických obrazech hrůzy života, ve výbuších citů a smyslů proniká vyznavačsky tento moderní charakter Baarovy osobnosti, zastíraný, ale nezastřený sebekázní kněze-buditele, lidového epika, laskavého vychovatele.“²⁴

Ale cimburowský „mýtus“ se rozšířil právě proto, že se román takovou lidovou četbou stal – knihou čtenou pozorně, okouzleně, ale přesto mělce. Mýtus se stal třetím životem Jana Cimbury, vycházejícím ze života skutečného Cimbury, z literární postavy – Cimburowa „typu“, i místních reálií, ovlivněných nejen v povědomí lidí, ale i v materiálních úkazech – jak ukázal příběh veršů JŠB umístěných na putimský hřbitov – zpětně knihou, bezděčně kanonizovanou stejně jako její hrdina.

Nejsem přítelem lehkovážného používání pojmů jako paradigma, postmoderna, globalizace, archetyp atd. atd.; rovněž slovo mýtus jsem zde použil pouze jako pracovní termín, jen odvozené souvisící s jungiánskou definicí mýtu jako posvátného textu, přibližujícího formou fiktivního příběhu základní pravdy o kosmu,

přírodě a lidstvu. Lepší slovo než „mýtus“ mne ovšem souvislosti se „svatým“ Janem Cimburou nenapadlo. A snad jsem se tím trochu přiblížil pojetí italského literárního vědce Claudia Magrise: „Termín mýtus (...) sám o sobě znamená, že realita je modifikována a deformována tak, aby z ní byla extrahována předpokládaná základní pravda, ono hypotetické metahistorické jádro schopné syntetizovat základní význam skutečnosti.“²⁵

Ovšem naše téma překračuje rámec literární historie, neboť cimburowský mýtus nevytvořil ve své knize JŠB (přeměnou motivů ze života skutečné osoby v příběh literárního hrdiny), ale tento mýtus vznikl až postupně „zlidověním“, rustikalizací čistě epicky (bez filozofického kontextu a podtextu) čtené knihy, knihy čtené zjednodušeně i nepřesně, ne-li nesprávně.

Dnes už nelze rozkrýt, do jaké míry se na této mýtizaci v průběhu více než sta let podílely jednotlivé složky naznačené kolektivní interpretace.

POZNÁMKY:

- 1 -au-, Dětská diecézní pouť 20056, Aktuality-Setkání (České Budějovice), říjen 2006, s. 1.
- 2 (hm), Dnes už je pozdě svatořečit nějakého dělníka, Katolický týdeník 16, 2005, č. 32, 2.-8. srpna 2005, s. 4.
- 3 Stanislav BARTŮŠEK, Katolická moderna. Karel Dostál-Lutinov a jeho spolupracovníci, Třebíč 1996, s. 128-140. Srov. např. Martin C. PUTNA, Česká katolická literatura 1848-1918, Praha 1998, s. 304-312.
- 4 Božena HOFMEISTEROVÁ, Okouzlený milenec Chodska, Plzeň 1988, . 48-54.
- 5 Ladislav VYDRA, Na putimské faře, Praha 1947.
- 6 František TEPLÝ, Jak jsem se sbratřil s J.Š. Baarem, in: Baarův památník, Praha 1926, s. 146-148.
- 7 Ondřej KOLÁŘ, Teorie o národní povaze jihočeské v beletristických souvislostech, in: Ruralismus, jeho kořeny a dědictví. Osobnosti-díla-ideje, Semily 2005, s. 242.
- 8 Ondřej KOLÁŘ, Marný boj Jana Cimbury, Lipík – listy regionální kultury (Písek) 1993, č. 5, s. 4-5.
- 9 A. HARTL, Návštěvou u J. Š. Baara, Jihočeský přehled 1, 1926, č. 1, 15. ledna 1926, s. 22.
- 10 Za autentický text z konce 19. století jej považují např. Zdenek HANZL

- Zdeněk HÁBA – Lubomír PROCHÁZKA – Kateřina SEDLICKÁ
– Jiří SLONKA - Jiří TRAXLER, Kámen v rukodělné výrobě českého venkova, Praha 2003, s. 96.
- 11 Antonín KLÁŠTERSKÝ, Poslední léto, in: Baarův památník, s. 5-6.
12 Otto FANTL, Za Janem Cimburou, in: Baarův památník, s. 211-213.
13 Nesig., Cimburovská tradice, Písecké listy 11. listopadu 1937, s. 1.
14 František HRUBEC, Vzpomínka na Jana Cimburu, Zlatá stezka 14, 1947-1948, č. 2, Říjen 1947, s. 28-29.
15 Jan OLEJNÍK, Po stopách Jana Cimbury, Výběr 27, 1990, s. 40-48.
16 Anna WRETZLOVÁ, Putim své kroniky netají, Praha-Putim 1992, s. 48-49.
17 Viz Ondřej KOLÁŘ, práce uvedené v bibliografii v HISTORICKÉ ROČENCE 2012.
18 Není, myslím, logické ani jazykově správné hovořit o „zfilmování“ románu“ či „filmové adaptaci“ – lépe a jednoduše snad o filmu podle knihy.
19 K tomu viz např. Jiří PRÁŠEK, Baarův Jan Cimbur se natáčel na Písecku, Otavín (Písek) č. 2, 2001, s. 110-117.
20 Srov. Petr BEDNAŘÍK, Arizace české kinematografie, Praha 2003, s. 98-101.
21 J. BONHARD, Cimburu před kamerou, Lidové noviny 21. června 1941, s. 3. (Ing. Josef Bonhard, narozen 29. října 1899 v Turnově, v letech 1926-1943 manžel spisovatelky Bonhardové, působil v letech 1938-1948 jako pedagog na Obchodní akademii v Písku. Jeho písemná pozůstalost se nachází v Státním okresním archivu Písek.)
22 Zdeněk SMETÁNKA, Legenda o Ostojovi, Praha 1992, s. 63-64.
23 Hana LIBROVÁ, Láska k krajině?, Brno 1988, s. 90-91.
24 Vladimír ŠTĚPÁNEK, medailon o JŠB, in: Jindřich Šimon BAAR, Hrnčena bába a jiné povídky, Praha 1983, s. 14.
25 Claudio MAGRIS, Habsburský mýtus v moderní rakouské literatuře, Praha 2001, s. 17.
26 Tímto příspěvkem shrnuji, doplňuji a rozšiřuji své dosavadní texty, věnované této problematice, zejména: Ondřej KOLÁŘ, K putimské inspiraci Jindřicha Šimona Baara, Výběr 34, 1997, s. 319-321. – Ze svých popularizačních textů na toto téma uvádím alespoň: O čem ta kniha je?, Zítřek (Písek) 14. srpna 1992, s. 4; Putimský farář – strýc J. Š. Baara, Písecké postřehy 19. října 1995, s. 4; Na putimské faře, 1. Písecké postřehy 25. července 1996, s. 6; 2. tamtéž 1. srpna 1996; 3. tamtéž 8. srpna 1996; Legenda, literární typ a skutečnost, Listy Písecka 6. června 1997, s. 14; Hrdina Baarova románu se narodil v Semicích,

Písecké postřehy 19. června 1997, s. 7; Putimská inspirace Jindřicha Šimona Baara, Písecké postřehy 10. února 1999, s. 7 a Milevské noviny 17. února 1999, s. 11; Předobraz literární postavy, svérázného sedláka, se skutečně narodil v Semicích, Písecký deník 18. června 2007, s. 12.

Předneseno roku 2007 v Plzni na vědecké konferenci Genius loci českého jihozápadu IV.

Sen o ztraceném dětství

Jihočeská mystifikace Jaroslava Haška

1. „Nepравý Jihočech“ Švejek (Haškovo alter ego), „pravý Jihočech“ Baloun a Historiky z ražické bašty

„U nás před léty v Budějovicích probodli na trhu v nějaké takové malé hádce jednoho obchodníka s dobyt看em, nějakého Břetislava Ludvíka. Ten měl syna Bohuslava, a kam přišel prodávat prasata, nikdo od něho nic nekoupil a každý říkal: To je syn toho probodnutého, to bude asi také pěkný lump. Musel skočit v Krumlově s toho mostu do Vltavy a museli ho vytáhnout, museli ho křísit, museli z něho pumpovat vodu a von jim musel skonat v náručí lékaře, když mu dal nějakou injekci.“¹ Tato iniciační historka z prvních stránek Haškova Švejka, vyprávěná hlavním hrdinou v pražském hostinci U kalicha, v níž poprvé do textu díla vstupují „jižní Čechy“ a „Jihočeši“, budiž úvodem k následujícímu pokusu o analýzu vztahu Jaroslava Haška (dále jen JH) k jižním Čechám.

„U nás“ je leitmotivem celé série dalších Švejkových historek. V citovaném vyprávění na s. 15: „To byl ve Zlivi u Hluboké před léty jeden hajný, měl takové ošklivé jméno Pindour...“ (dále jmenovány Mydlovary, Hluboká, Vodňany, Písek, vystupuje zde porybný Jareš z ražické bašty) s. 47: „Jednou v Mydlovarech u Zlivi, okres Hluboká, okresní hejtmanství České Budějovice, právě když jsme tam měli jedenaadvadesát cvičení, udělali si sedláci z okolí hon na skauty v obecním lese, kteří se jim tam rozplemenili.“ Na s. 196-197 se Švejek chystá ukrást psa a v rozhovoru se služkou se vydává za Jihočecha; zmiňuje se o Vodňanech a Protivínu, o rodinách Jarešů z Krče u Protivína a z Ražic. „Tato znalost místopisu, nabytá kdysi při manévrech v tom kraji, naplnila srdce dívky krajanským teplem.“

Na s. 241-282 je vylíčena Švejkova budějovická anabáze² na trase Tábor, Květov, Vráž, Malčín, Radomyšl, stoh u Putimi, místa u Štěkně, ovčín, u Vodňan, u Protivína, Putim a nakonec v „doprovodu“ četnické eskorty Písek; na s. 281 vypočítává Švejek navštívené lokality odlišně od předchozího textu. Neptejme se na to, jak Švejek např. překonával vodní toky, spíše na to, proč si JH nevzal k ruce mapu; jde ale samozřejmě o travestii mýtické zsvěcovací cesty, Švejek jakoby „krouží samoučelně kolem města Putim“,³ aby se smysl jeho cesty završil uzavřením bludného kruhu. Ale na s. 248 starý ovčák mluví o stejných lidech a podobných příbězích, jaké si Švejek předtím vybájl před jihočeskou služtičkou v pražském parku: „Z Ra-

žic za Protivínem, syn Jarešův, dědeček starýho Jareše, baštyře, dostal za zběhnutí prach a olovo v Písku.“

JH tedy čtenáře nenechává na pochybách, jak se to má se Švejkovým „jihočeštvím“: své znalosti krajiny, lidí i osnovy historek načerpal Švejk při vojenském cvičení a ve své fantazii je rozvinul. Zároveň JH takto sděluje, že jeho vlastní poměr k jižním Čechám je mnohem hlubší, že z něj do úst svého hrdiny vkládá jen sporé zlomky v záměrně nepřesné, druhotné, rustikalizované podobě. Později se ovšem – na s. 391 – k Švejkovi, jenž je autorem přiznán jako „nepravý Jihočech“, připojuje deklarovaný „pravý Jihočech“, protiklad Švejkovy pražské vychytralosti a bezstarostnosti: „U dveří stál tlustý pěšák, zarostlý vousy jako Krakonoš. To byl Baloun, nový sluha nadporučíka, v civilu mlynář někde u Českého Krumlova.“

O jihočeských reáliích se Baloun rozovídá až od třetího dílu Švejka⁴ - na s. 39 a 118-119 o své žravosti: „Nebožtík tatínek, ten se sázel v Protivíně...“ „Kvůli ní chodila žena s dětma do Klokot...“; na s. 146-147 zmiňuje České Budějovice, Malší, Dolní Zahájí. Ale i Švejk se dá později k poručíku Dubovi slyšet: „Vy mluvíte podobně jako klempíř Pokorný v Budějovicích.“ (s. 177)

JH se tedy v knize jakoby ztotožňuje se Švejkem s jeho krátkodobými, povrchními, odvozenými i vybájenými znalostmi jižních Čech, zatímco Balounem odkazuje – tak trochu ať chtěnou, či nechtěnou parodií – na dobové představy o těžkopádných Jihočeších, jak je ve stejné době rozvinul Emanuel Chalupný svou teorií o národní povaze jihočeské. Leč mýtické „město Putim“ jako centrum území mezi Protivínem, Pískem a Ražicemi, kde žil rod Jarešů, s nikdy neexistující četnickou stanicí, jíž JH naznačuje iluzivnost Švejkovy anabáze, má své dvojče v „ražické baště“.

Jinými, již málo známými drobnějšími prózami chtěl JH jakoby upřesnit svůj vztah k jižním Čechám a odmítnout podezření z vlastní biografické identifikace se Švejkovým jihočeským „pábením“. Jeho *Historky z ražické bašty* (zařazené do souboru *Veselé povídky*) vyprávějí o životě na ražické baště, o pytlácích ryb, protivínském řediteli panství, o čeledínovi Matěji a o konci ražické bašty, způsobeném dědou rebelantem.⁵ Lidé, mihnoucí se náznakem ve Švejkovi, se zde, ve svém prostředí, teprve stali „skutečnými“, a s nimi i pozorovatel a vypravěč – malý chlapec JH. Nedivme se, že vskutku vepřové hody začala později slavit stará nectnost českého literárního dějepisectví – úporná snaha hledat za literárními postavami osoby a osudy skutečné.

2. Lidová interpretace ražické mystifikace JH

Pětašedesátileté proměny filiace tvrzení, že JH v dětství pobýval u prarodičů na ražické baště, se mi podařilo sledovat počínaje Ladislavem Stehlíkem, jehož čtenářsky přitažlivý, avšak faktograficky málo spolehlivý poetický cestopis Země zamýšlená (resp. jeho první verze) poprvé vyšel roku 1947. „Autor Švejka znal ze svého dětství kraj dobře; jezdíval sem k dědečkovi na ražickou baštu u Řežabince.“⁶ Zde již nehraje roli fakt, že pozdější autoři mluví o baště u jiného, nedalekého Ražického rybníka. Roku 1956 napsal Josef Kotalík: „Když Haškův děd s matčiny strany byl baštýřem v Ražicích, trávil ze Hašek několik chlapeckých prázdnin.“⁷ O deset let později psal též autor o JH, „jehož matka, protivínská rodačka, byla dcera schwarzenberského baštýře. U tohoto dědy v Ražicích trávil mladý Hašek několik chlapeckých prázdnin. Odtud i jeho Historky z ražické bašty...“⁸

Myslné tvrzení, že se matka JH narodila v Protivíně – ve skutečnosti v Krči u Protivína – již definitivně vyvrátila Antonie Kolařová; na témže místě se však nechala ovlivnit svůdnou zlidovělou domněnkou, když napsala: „Ražická bašta, kde Hašek prožíval dětská léta u svého děda, který zde asi později působil, byla podle zjištění F. Krhouna pod hrází Ražického rybníka, r. 1896 vyhořela nebyla již obnovena.“⁹

Obdobné jsou tři zmínky z roku 1984. Málo překvapí věta turistického průvodce: „V baště u Ražického rybníka (1 km sv. od obce) trávil prázdniny Jaroslav Hašek u svého dědečka, který tam byl porybným (budova již neexistuje).“¹⁰ Přitažlivosti mystifikace podlehl též zkušený Vladimír Kovářík: „Jaroslav Hašek byl ve vsi (v Putimi – pozn. O. K.) několikrát, když trávil prázdniny v sousedních Ražicích, kde byl jeho děd, mamčin otec, porybným.“¹¹ Smutnější pocit mám z věty v příručce, která může nadlouho ovlivnit studenty i odbornou veřejnost: „Jaroslav Hašek znal jihočeský kraj již ze studentských potulek a z doby, kdy trávil prázdniny u dědečka na ražické baště.“¹²

Antologie Písecká čítanka tvrdí, že Haškova „matka, protivínská rodačka, byla dcera švarcenberského baštýře. U tohoto dědy v Ražicích trávil mladý Hašek několik chlapeckých prázdnin.“¹³ „U dědy v Ražicích trávil mladý Hašek několik chlapeckých prázdnin,“ napsal roku 1993 Zdeněk Mráz v kompilační práci, jež je povětšinou převyprávěním a doplněním předchozích přehledů Josefa Kotalíka.¹⁴

Na závěr tohoto výběrového výčtu si ještě dovoluji poukázat na způsob, jakým toto zpravidla suše tradované tvrzení rozkvetlo ve fabulaci Lubomíra Soukupa: „Krajinu svého děda i báby Jarešových Jaroslav Hašek znal. Jezdíval sem jako chla-

pec na nejkrásnější dětské prázdniny a jako „toulavé house“ a neposeda celý kraj prochodil.“¹⁵ „Malý Jaroslav Hašek bydlíval tedy v létě na ražické baště, kde byl jeho děd – rebelant – baštyřem.“¹⁶ „Na volnost a radostné chvíle prožité na ražické baště u děda Antonína a babičky Marie vzpomínal Jaroslav jako na nejkrásnější pohádku svého života až do smrti.“¹⁷

Podotýkám, že jde většinou o příklady z doby, kdy vydávání knih procházelo jakýms takýms sítlem lektorských posudků či oponentury; dnes, v přívalu postmoderních kompilací, již např. Václav Malovický naprosto spletl páté přes deváté: „Připomenu i 1,5 km vzdálený Ražický rybník, kde se na baště narodila matka Švejkova životopisce Jaroslava Haška a kam on rád jezdil na prázdniny.“¹⁸ Leč zanechme již čerpání z tohoto soudku lidové tvořivosti. Dá se tedy říci, že tvrzení, že JH znal dobře jižní Čechy již od chlapeckých let, se stalo součástí historického povědomí.

3. Jak to bylo ve skutečnosti

Mýtická „ražická bašta“ figuruje jako chybička v práci „haškologa“ Radka Pytlíka, který se jinak snažil strážlivě napsat: „Po smrti své ženy se děd Jareš přistěhoval k dceři do Prahy a choďoval s malým vnoučkem na procházky na Karlovo náměstí. Od něho chlapec slyšel vyprávění o ražické baště, které později zpracoval v humoresce ze života na knížecím panství v jižních Čechách a obestřel kouzlem starosvětských obrázků. Zašlé vzpomínky a rodný jihočeský kraj byly idylickým protějškem trpkých dětských zážitků v prostředí velkoměsta.“¹⁹

Ještě věcnější byl Jiří Hájek: „Světlym bodem jeho raného dětství pro něho zřejmě byl tříletý pražský pobyt matčina otce dědy Jareše, schwarzenberského baštyře z Krči u Protivína, jehož vyprávění přineslo do tohoto uzavřeného umělého světa atmosféru jihočeské přírody a volnosti: její jakousi provizorní náhražkou byly i vycházky dětí s dědou Jarešem na Karlovo náměstí a do nejbližšího okolí.“²⁰

Protivín a okolí, kde již nežili žádní bližší příbuzní, navštívil JH s matkou na několik dní až jako třináctiletý. V potaz však nelze brát pozdní, mírně zmatený text Radka Pytlíka, v němž autor opožděně podlehl nekriticky přitažlivosti Haškovy mystifikace o důvěrné znalosti jižních Čech: „Podrobnou znalost jihočeské krajiny získal autor o prázdninách v roce 1896, kdy sem po smrti otce přijeli na prázdniny. (Paní Hašková byla z Protivína – potom se rodina přestěhovala do Ražic; Josef Hašek se narodil ve Zlivi.) V tzv. putimské anabázi se projevuje přesná a podrobná znalost jihočeské krajiny.“²¹

Otázkou zůstává, nakolik JH mohlo v předškolním věku ovlivnit dědečkovu vyprávění. Vůbec – nebo velmi málo, připustíme-li zde zvýšenou vnímavost budoucího spisovatele. Ale jak Radko Pytlík, tak Jiří Hájek přehlédli podstatné sdělení Zdeny Ančíka: „Jaroslav Hašek měl obdivuhodnou paměť. Např. svoje *Historiky z ražické bašty* (podle svědectví paní M. Škodové) psal podle vyprávění své matky (sám v Ražicích nikdy nežil).“²²

Zbývá ještě vyřešit otázku existence „ražické bašty“, ať již u Ražického rybníka stávalo (později zničené požárem?) nějaké stavení (nejspíše dřevěný pracovní přístřešek) či nikoliv. Nepodařilo se mi doposud objevit jediný doklad toho, že by děd JH někdy žil či působil na údajné ražické baště.

Na tomto místě je již možno stručně uzavřít:

JH znal jižní Čechy velice málo. Nepoznal je prostřednictvím otce, rodáka ze Zlivi, který již léta žil v Praze bez kontaktu s rodným krajem, pedantického pedagoga a později bankovního úředníka, závislého na alkoholu a předčasně zesnulého v necelých padesáti letech. Matka JH se narodila v Krči u Protivína, kde její otec pracoval jako schwarzenberský baštýř. Tento děd Antonín Jareš se v době raného dětství JH přistěhoval k dceři, matce JH do Prahy, kde po několika letech zemřel. S jeho vzpomínkami z Krče a okolí se JH seznámil z druhé ruky, z vyprávění své matky, a později je ve svém literárním díle lokalizoval mimo místo původu – na „ražickou baštu“. Blíže se JH s krajem neseznámil ani jako třináctiletý při krátkém prázdninovém pobytu. Životopis JH ani jeho dílo nevypovídají vůbec nic o jeho případných studentských či následujících toulkách po jižních Čechách – právě topografie jeho povídek spíše napovídá, že se jižním Čechám jakoby vyhýbal. Neznal jižní Čechy ani z doby základní vojenské služby, neboť tu nikdy neabsolvoval, a tak jedinou doloženou návštěvou v dospělosti je krátký pobyt JH v českobudějovických kasárnách poté, co byl v lednu 1915 dodatečně odveden do armády. Věrohodnost jihočeských reálií v díle JH svědčí o jediné věci – byl to geniální spisovatel, jenž ze sekundárního materiálu dovedl stvořit nový, beletristicky autentický svět.

4. Vztah JH k přírodě

„Jednou jsem četl v jednom jeho románě tuto krásnou líceň přírody,“ uvozuje JH svou mistrovskou parodii stylu prozaika Quida Marii Vyskočila.²³ Sám byl svrchovaně městským člověkem; příležitostné toulky JH venkovem byly jen průzkumem a sběrem jeho poněkud panoptikálních obyvatel, a jeho odchod na venkov

na sklonku života pak pouze přesídlením z hospody městské do venkovské. Po-city, spojované obvykle s pobytem v přírodě, mu byly zcela cizí, ačkoliv je dovedl ve svém díle mistrovsky navodit – i zesměšnit. Povšimli si toho již přátelé (lépe řečeno kumpáni) a současníci. Podle Emila Artura Longena měl JH prohlásit:

„Nejprotivnější věcí je strom. Proč má na světě něco růst? Nenávídím stromy, trávu a kytky. Holé skály a kamení, to si dám líbit. To je krása! A stroje, kamaráde, stroje! Jakápak příroda! Mně imponuje pouze strojový mechanismus.“²⁴

František Langer pak ke vztahu JH k přírodě uvedl: „Necítil se v ní pohodlně a skoro nic ho na ní nezajímalo. Ani později jsem u něho nezjistil zájmy, znalosti nebo takzvanou lásku k ní, ačkoliv prý své dětství prožil na venkově a ačkoli ve svých prvních povídkách často dovedl z vylíčení přírody vytvořit celému příběhu dobrou stafáž.“²⁵

Z Langrova svědectví se navíc dozvídáme, že v okruhu svých známých JH ho-vořil o dětství stráveném na (jihočeském) venkově. Identifikoval se tedy s vypra-věčem svých povídek z „ražické bašty“, přičemž nemluvil pravdu ani jako člověk, ani jako literát. Ovšem tato paradoxní jednota vlastní prezentace a beletristické fantazie přímo poukazuje na existenci jednoho z nejdůležitějších klíčů k výkladu struktury osobnosti JH.

5. Ve znamení mystifikace: život a dílo JH

„V Haškovi vždy byli dva lidé – jeden si dělal blázný a druhý se na to díval,“ napsal později Eduard Bass. „Ten druhý Hašek, jemuž jen málo lidí dovedlo pohlédnout do tváře, uzřel se strašlivou jistotou nicotnost lidského života, a poznav ji, snažil se ji popřít, umlčet, obejít, obelstít šprýmy, které dal provozovat tím Haškem prvním.“²⁶

Ovšem na pozadí tohoto možného vysvětlení JH „tvořil“ vlastní život i literár-ní díla - a oboje nám často splývá v jediný celek – v cílevědomé jednotě a za po-uzití jednotného prostředku, totiž mystifikace. Jihočeské dětství, práce v redakci Světa zvířat (na jehož stránkách bychom nenašli jediné z vymyšlených zvířat, jak bychom se snad mohli domnívat na základě povídek JH), Strana mírného pokro-ku v mezích zákona, pravděpodobně také beletrizované zážitky z Ruska, a mno-ho dalších prvků vytváří souvislou linii pozoruhodného příběhu, příbuzného jak dávným pikareskním románům, tak třeba gulliverovským antiutopiím Jonathana Swifta, příběhu, v němž JH zcela svobodně, nezávislý na konvencích literárních i lidských, nemilosrdně hněte realitu a buduje iluzivní svět svých literárních postav

i svět vlastního životopisu, v němž je hlavním hrdinou on sám.

JH se v tomto smyslu cítil plně oprávněn „zařadit“ smyšlenku o svém jihočeském dětství do vlastního „života“, naznačovat i potvrzovat ji v povídkách, rozprávět o ní mezi kumpány, případně později utvrzovat představu o svém úzkém vztahu k jižním Čechám v citovaných pasážích Švejka. Svým přehledem literatury k tomuto tématu jsem snad dostatečně ukázal, že JH v tomto směru věru neulehčil práci svým budoucím životopiscům.

Právě to však měl v úmyslu!

6. Sen JH o ztraceném dětství

Avšak ani tento závěr se ještě nejeví jako zcela pravý ani dostatečný, chceme-li se dobrat k samé podstatě manifestovaného „jihočešství“ JH. V kontextu ostatních mystifikací, jimiž JH vytvářel vlastní dílo i život, činů i textů parodických i výtržnických, prolínajících se s mnoha úrovněmi soudobého veřejného života, má jihočeská mystifikace JH ráz spíše nostalgický; přes četné satirické prvky poukazuje na jedinečnou a neporušenou krajinu (protiklad moderní civilizace, představované v českém prostředí především rozvíjející se Prahou) s prvky, skládajícími mozaiku odvěkého patriarchálního řádu (příroda, šťastné dětství u prarodičů, rybníky, baštyři, pytláci, kníže pán, trhy, mlýny, poutě atd., včetně hojně využívané a regionálně ohraničené toponomastické nomenklatury). Sem jako by nedoléhal politický boj, vliv sdělovacích prostředků; nebyl to svět JH, který by se v něm cítil cizincem. Zde nehraje roli ta skutečnost, že skutečně jižní Čechy v letech dětství JH – o dospělosti nemluvě – byly již zcela jiné.

Zdá se tedy, že pod několika vrstvami osobnosti JH se skrývala ještě jedna, nejhlubší, kam kdysi matka, vyprávějící chlapi namísto pohádek dědečkovy jihočeské vzpomínky, zasela semínko snu o ztraceném, leč nikdy neexistujícím šťastném dětství, prožitém nikoliv v dusné atmosféře pražského bytu a na ulicích velkoměsta, ale v privátní, nezczizitelné a věčné Arkádii, v bukolické krajině ideálních „jižních Čech“, kde hošík, vyrůstající v láskyplné péči prarodičů, potkává v přírodě neochočená zvířata a nechává se unášet střídáním ročních období a katolických svátků.

Skeptik JH neočekával od života doslova nic, nanejvýš to, co by sám pro vlastní povyražení (i škodolibou radost) v život uvedl, natož potom ráj na zemi; neočekával – protože takový vlastní ráj už jednou ve fantazii zažil a tím provždy měl, ráj prozkoumaný do nejmenších detailů krajiny, tváří, řeči a událostí, vysněný ráj,

kteřý byl možná jediným pevným bodem jeho života.

7. JH – spolutvůrce genia loci jižních Čech

Genius loci je pro historika pomocným termínem, vypůjčeným spíše z poetického jazyka, vzpírajícím se svou podstatou jakékoliv strukturaci a hierarchizaci. Nicméně se dá velice zjednodušeně říci, že se skládá z řady prvků reálných (ráz krajiny, přírody a urbanizace regionu), či lépe řečeno z těžko definovatelného uspořádání, vyváženosti, harmonie a působivosti těchto prvků, dále z houštiny tradic, výsledku a digestu dosavadní historie, jak k dnešnímu dni „zlidověla“ rozkošetěním i prořezávkou, proměnami váhy a významu, nánosem i vířením pozdějších interpretací.

Do třetice se pak součástí genia loci stávají prvky zcela smyšlené, jejichž přitažlivost, v okamžiku práce fabulátora ještě zcela bez záruky, je zařadila do obecného povědomí o „povaze“ kraje a jeho obyvatel. V lidových představách je tak krajina zalidněna postavami historickými, jakkoliv je jejich zlidovělé vnímání vzdáleno od skutečnosti, i postavami literárními, byť je autor zamýšlel uvést v život právě jen na stránkách své knihy. V postmoderním vnímání skutečnosti, kdy se virtuální svět stává realitou, má zajisté Jára Cimrman větší váhu než deset historických osobností, považovaných v 19. a 20. století za nedotknutelné veličiny.

Genius loci se tak stává tvář, rámcem, obsahem i příběhem místa či kraje, proměnlivou legendou, do níž kdysi úmyslně vstoupil JH v podobě chlapce, prožívajícího šťastné dětství na „ražické baště“, a kam ho dobrovolně přijali všichni, kteří přistoupili na jeho hru a kteří jeho mystifikaci uvěřili. JH se tedy stal „Jihočechem“ a dveřmi, které otevřel, s ním vstoupil celý zástup jeho literárních „Jihočechů“.

Do panteonu jihočeských zpoila historických, zpoila mytologických postav (Jan Hus, Jan Žižka, Jakub Krčín, Petr Vok, Švanda dudák, Klostermannův kolektivní Šumavan, ideální Jihočechem Emanuela Chalupného, student Fráňa Šrámek, Jan Cimbura a další) tak v posledku vstoupil také zcela vymyšlený antihrdina Švejk, věčný poutník, obcházející a střežící přízračnou Putim jako omphalos, pupek tohoto idealizovaného mikrosvěta, Haškových vysněných jižních Čech.²⁸

POZNÁMKY:

- 1 Jaroslav HAŠEK, *Osudy dobrého vojáka Švejka I-II*, Praha 1955, s. 14-15.
K stranám tohoto vydání se vztahují následující odkazy přímo v textu.
- 2 Termín „anabáze“, jak si zřejmě doposud nikdo nepovšiml, je zde Haškem zjevně zlomyslně použit jako odkaz na „sibiřskou anabázi“ československých legií na Rusi.
- 3 Sylvie RICHTEROVÁ, *Slova a ticho*, Praha 1991, s. 128.
- 4 Jaroslav HAŠEK, *Osudy dobrého vojáka Švejka III-IV*, Praha 1955 – viz pozn. č. 1.
- 5 Josef KOTALÍK, *Písek a Písecko v literatuře*, Písek 1966, s. 32.
- 6 Ladislav STEHLÍK, *Země zamyšlená 2*, Praha 1986, s. 38.
- 7 Josef KOTALÍK, *Jižní Čechy v české literatuře*, České Budějovice 1956, s. 42.
- 8 J. KOTALÍK, *Písek a Písecko*, s. 32.
- 9 Antonie KOLAFOVÁ, *Je Protivín rodištěm matky Jaroslava Haška?*, *Výběr* 20, 1983, s. 51.
- 10 *Střední Povltaví*, Praha 1984, s. 261.
- 11 Vladimír KOVÁŘÍK, *Literární toulky po Čechách*, Praha 1984, s. 105.
- 12 Stanislav CÍFKA a kol., *Literatura – divadlo (Jihočeská vlastivěda, řada A)*, České Budějovice 1984, s.102.
- 13 *Písecká čítanka 1* (ed. Karel VOTAVA), Písek 1980, s. 38.
- 14 Zdeněk MRÁZ, *Literatura*, in: *Almanach 750 let města Písku*, Písek 1993, s. 235.
- 15 Lubomír SOUKUP, *V jejich stopách*, České Budějovice 1977, s. 139.
- 16 *Tamtéž*, s. 140.
- 17 *Tamtéž*, s. 141.
- 18 Václav MALOVICKÝ, *Švejkova cestopisná kuchařka*, Praha 2004, s. 52.
- 19 Radko PYTLÍK, *Zpráva o Jaroslavu Haškovi (Toulavé house)*, Praha 1982, s. 48.
- 20 Jiří HÁJEK, *Jaroslav Hašek*, Praha 1983, s. 34.
- 21 Radko PYTLÍK, *Osudy a cesty Josefa Švejka, bez místa vydání 2003*, s. 52-53.
- 22 Zdena ANČÍK, *Doslov*, in: *Jaroslav HAŠEK, Satiry a humoresky*, Praha 1955, s. 282.
- 23 Jaroslav HAŠEK, *Dějiny strany mírného pokroku v mezích zákona*, Praha 1977, s. 253-254.
- 24 Emil Artur LONGEN, *Jaroslav Hašek*, cit. podle: František Xaver ŠALDA, *Šaldův zápisník I. 1928-1929*, s. 75
- 25 František LANGER, *Byli a bylo*, Praha 1963, s. 18-19.

- 26 Cit. podle: Ondřej KOLÁŘ, Divadlo života Jaroslava Haška, Obrys-Kmen 2003, č. 18, s. 1-3.
- 27 Z pokusů o výklad, paralelních s mou prací, viz např. Luboš MERHAUT, Cesty stylizace (Stylizace, „okraj“ a mystifikace v české literatuře přelomu devatenáctého a dvacátého století), Praha 1994 (kapitola: Haškův svět mystifikace).
- 28 Tímto příspěvkem rozšiřuji, doplňuji, upřesňuji a antikvuji svůj starší text: Ondřej KOLÁŘ, K ražické inspiraci Jaroslava Haška, Výběr 25, 1998, s. 119-121. Ze svých dosavadních prací popularizačního rázu s haškovskou tematikou uvádím dál např. Jaroslav Hašek: není třetí cesty, Lipík – listy regionální kultury (Písek) 1993, č. 4, s. 4-5; Sen bohéma Jaroslava Haška o krajině ztraceného, nikdy neexistujícího šťastného dětství, Listy Písecka 3. ledna 1998, s. 9; Ražická mystifikace Jaroslava Haška, Obrys-Kmen 2002, č. 17, s. 4; Divadlo života Jaroslava Haška, viz pozn. č. 26.

Předneseno roku 2006 v Českých Budějovicích na vědecké konferenci Genius loci českého jihozápadu III.

Dokumenty

1. Ondřej Kolář – Bibliografie odborných prací

Seznam zkratk:

- NL – Numismatické listy
- NS – Numismatický sborník
- SZ – Sběratelské zprávy (Hradec Králové)
- Výběr – Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, od roku 1994 Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech
- VZPM – Okresní muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok...,
od roku 1991 Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti
za rok...

1. Numismatická sbírka Augusta Sedláčka, Výběr 13, 1976, s. 226.
2. Zátouň (okr. Prachatice), Archeologický výzkum rýžoviště zlata, Výběr 13, 1976, s. 283.
3. Sto let od strakonické zlaté horečky, SZ č. 20, 1977, s. 7-8.
4. F. K. Miltner, J. O. Miltner a Privatmünzen, SZ č. 21, 1977, s. 24-25.
5. August Sedláček a jeho numismatická sbírka, SZ č. 22, 1977, s. 23-24.
6. Ke glose F. J. Čapka, Výběr 14, 1977, s. 67.
7. 125 let díla Privatmünzen, Výběr 14, 1977, s. 78.
8. Písek. Pražské groše v roce 1790, Výběr 14, 1977, s. 78.
9. Ještě k numismatické sbírce Augusta Sedláčka, Výběr 14, 1977, s. 157-158.
10. Semice (okr. Písek). Plat učitele v roce 1817, Výběr 14, 1977, s. 185.
11. Medaile jubilejní krajinské výstavy v Písku roku 1912, Výběr 14, 1977, s. 237-238.
12. Nálezy mincí na okrese Písek, Výběr 14, 1977, s. 317-318.
13. Další varianty československých drobných mincí, NL 33, 1978, s. 166.
14. Československá měna 1945-1948 z právního hlediska, SZ č. 24, 1978, s. 20-21.
15. Písek. Studentská vyznamenání, Výběr 15, 1978, s. 37.
16. K článku Nálezy mincí na okrese Písek, Výběr 15, 1978, s. 66.
17. Numismatická sbírka píseckého gymnázia, Výběr 15, 1978, s. 145.

18. K článku Nálezy mincí na okrese Písek, Výběr 15, 1978, s. 146.
19. Písek. Nové přírůstky do sbírek okresního muzea, Výběr 15, 1978, s. 146.
20. Vyznamenání pro studenty píseckého gymnázia, Výběr 15, 1978, s. 221-222.
21. K článku Nálezy mincí na okrese Písek, Výběr 15, 1978, s. 222.
22. Těšenov u Pelhřimova. Sto let od narození Josefa Šejnosta, Výběr 15, 1978, s. 222.
23. Jindřichův Hradec. Heraldická výzdoba hradu, Výběr 15, 1978, s. 261.
24. August Sedláček a ceny v 15. století, Výběr 15, 1978, s. 298.
25. Československé mince na numismatickém trhu v USA, SZ č. 29, 1979, s. 7-8.
26. Ještě k článku Nálezy mincí na okrese Písek, Výběr 16, 1979, s. 157.
27. Bedřich Dubský a nálezy mincí, Výběr 16, 1979, s. 233-234.
28. Ještě jednou August Sedláček jako sběratel, Výběr 16, 1979, s. 234.
29. Otavan a ceny v 17.-18. století, Výběr 16, 1979, s. 305-306.
30. Krč (okr. Písek). Další nález mince, Výběr 16, 1979, s. 306.
31. Byla v Písku mincovna?, SZ č. 31, 1980, s. 13-14.
32. Rovná (okr. Strakonice). Několik drobných nálezů mincí, Výběr 17, 1980, s. 70.
33. Písek. Uplatňování císařského patentu z r. 1809, Výběr 17, 1980, s. 70.
34. Numismatický materiál v pozůstalosti Adolfa Heyduka, Výběr 17, 1980, s. 141.
35. Písek. Nález drobné mince, Výběr 17, 1980, s. 142.
36. Kontribuční poukázky z let 1730-1731, Výběr 17, 1980, s. 214.
37. Nálezy mincí na okrese Písek v číslech, Výběr 17, 1980, s. 285.
38. Medailér Václav Kříž, Výběr 17, 1980, s. 286.
39. Dva nálezy drobných mincí, Výběr 17, 1980, s. 286.
40. Nálezy mincí na okrese Písek, Písek, Okresní muzeum v Písku 1981. 16 s.
41. Zakladatel české moderní numismatiky, Výběr 18, 1981, s. 78.
42. Sto let od narození Otakara Španiela, Výběr 18, 1981, s. 78.
43. Písek. Zpracování nálezů Zbonín 1938, Výběr 18, 1981, s. 78.
44. August Sedláček a soupis drahých kovů, Výběr 18, 1981, s. 157.
45. Jarotický nález mincí z 15. století, Výběr 18, 1981, s. 158.
46. Pivní známky z Písku a Mirotic, Výběr 18, 1981, s. 158.
47. Jak je to s nálezy mincí?, Výběr 18, 1981, s. 233.
48. Olešná. Nález mince, Výběr 18, 1981, s. 233.

49. Drobné písecké ražby, Výběr 18, 1981, s. 234.
50. Opět k nálezům mincí na okrese Písek, Výběr 18, 1981, s. 313-314.
51. Nálezy mincí na okrese Písek, 2. část, Písek, Okresní muzeum v Písku 1982. 12 s.
52. Otázka československého zlata, SZ č. 38, 1982, s. 230-233.
53. (s Jiřím Fröhlichem) Muzeum Strakonice – nálezy mincí, Výběr 19, 1982, s. 69.
54. Nová numismatická expozice v Národním muzeu, Výběr 19, 1982, s. 70.
55. Medaile krajinické výstavy v Písku roku 1882, Výběr 19, 1982, s. 219-220.
56. Plakety jihočeské výstavy v Písku roku 1922, Výběr 19, 1982, s. 298-299.
57. Nález mincí z Jarotic, obec Strážovice, o. Písek, in: NS 16, Praha 1983, s. 129-132.
58. Nález mincí z Ochozu u Zbonína, o. Písek, in: NS 16, Praha 1983, s. 132-134.
59. Dva drobné nálezy mincí v numismatické sbírce Augusta Sedláčka, in: NS 16, Praha 1983, s. 149.
60. Drobné nálezy mincí z okresu Písek, in: NS 16, Praha 1983, s. 173-176.
61. Za Liborem Křivánkem, NL 38, 1983, s. 120.
62. Josef Kaizl a počátek korunové měny v Rakousku-Uhersku, SZ č. 39, 1983, s. 262-264.
63. Poutník od Otavy a numismatika, Výběr 20, 1983, s. 236.
64. Numismatická práce Libora Křivánka, Výběr 20, 1983, s. 237.
65. Vodňany. Spor o nález mincí roku 1711, Výběr 20, 1983, s. 317.
66. Sepekovské medaile z roku 1733, Výběr 20, 1983, s. 317.
67. Dudy ozdobené pražskými groši, NL 39, 1984, s. 19.
68. Numismatická sbírka Mikoláše Alše, NL 39, 1984, s. 28.
69. Numismatická sbírka kláštera Teplá, NL 39, 1984, s. 159-160.
70. Opět k cenám a mzdám v 17.-18. století na stránkách Otavanu, Výběr 21, 1984, s. 81-82.
71. Nový nález mincí z Písku, Výběr 21, 1984, s. 162.
72. Mince z pozůstalosti Mikoláše Alše, Výběr 21, 1984, s. 330.
73. Písecké školství a numismatika, Výběr 22, 1985, s. 198-205.
74. Profesor Jan Matzner 1845-1915, Výběr 22, 1985, s. 226.
75. Jihočeský regionalismus, in: VZPM 1985, Písek 1986, s.10-23.
76. Nález mincí v Neznašově, okres České Budějovice, in: NS 17, Praha 1986, s. 288.

77. Nález mincí v Žerotíně-Strukově, okres Olomouc, in: NS 17, Praha 1986, s. 288-289.
78. Nález mincí ve Skočicích, okres Strakonice, in: NS 17, Praha 1986, s. 289-290.
79. K nálezům mincí z okresu Strakonice, in: NS 17, Praha 1986, s. 294-295.
80. Numismatická sbírka gymnázia v Táboře, NL 41, 1986, s. 111-113.
81. Nález mincí ve Vyskytné roku 1908, Výběr 23, 1986, s. 80
82. Písecká mincovna, Výběr 23, 1986, s. 162-168.
83. Nálezy mincí ve Zlaté stezce, Výběr 23, 1986, s. 244-245.
84. Nálezy mincí na Písecku v roce 1886, Výběr 23, 1986, s. 319-322.
85. Drobné nálezy mincí z Protivína a okolí, Výběr 23, 1986, s. 321-322.
86. Písecká léta Augusta Sedláčka, Písek, Okresní knihovna v Písku 1987. 24 s.
87. Historik Jan Matzner, in: VZPM 1986, Písek 1987, s. 16-27.
88. Numismatická sbírka gymnázia v Prachaticích, NL 42, 1987, s. 164.
89. K správnému vývoji Písecka za 2. světové války, Výběr 24, 1987, č. 1, s. 46.
90. K oživení prácheňského regionalismu po roce 1938, Výběr 24, 1987, č. 4, s. 19-25.
91. Numismatická sbírka bývalého muzea v Protivíně, Výběr 24, 1987, s. 62-64.
92. O Augustu Sedláčkovi, Písek, Okresní muzeum v Písku 1988. 28 s.
93. K vývoji numismatické sbírky muzea v Písku, in: VZPM 1987, Písek 1988, s. 25-34.
94. Kladské haléře v numismatické sbírce muzea v Písku, NL43, 1988, s. 119-120.
95. Numismatické sbírky středních škol na Liberecku, SZ č. 56, 1988, s. 161-163.
96. Ke snaze o obnovení Prácheňského kraje po roce 1918, Výběr 25, 1988, č. 1, s. 10-16.
97. Numismatická sbírka gymnázia v Českém Krumlově, Výběr 25, 1988, č. 2, s. 74-75.
98. K snaze o obnovení Prácheňského kraje po roce 1945, Výběr 25, 1988, č. 3, s. 29-35.
99. O Vojtěchu Šimkovi, Písek, Okresní muzeum v Písku 1989. 20 s.
100. K dějinám jihočeského regionalismu v třicátých letech 20. století, Výběr 26, 1989, č. 2, s. 6-11.
101. K dějinám jihočeského regionalismu po roce 1945, Výběr 26, 1989, č. 4, s. 13-20.

102. Město v času proměn, Písek, odbor kultury ONV v Písku 1990. 32 s.
103. K dějinám místního odboru Národní jednoty pošumavské v Písku, in: VZPM 1989, Písek 1990, s. 20-26.
104. Medaile k 500. výročí Písecké věže, NL 45, 1990, s. 166-167.
105. Numismatické sbírky středních škol v Českých Budějovicích, Výběr 27, 1990, s. 283-284.
106. Numismatická sbírka gymnázia v Pelhřimově, Výběr 27, 1990, s. 386-387.
107. Prácheňská otázka a Písek, Písek, odbor kultury ONV v Písku 1991. 32 s.
108. Prvotiny Augusta Sedláčka, in: VZPM 1990, Písek 1991, s. 13-17.
109. Numismatická sbírka gymnázia v Třeboni, NL 46, 1991, s. 17-20.
110. Numismatická sbírka gymnázia v Jindřichově Hradci, Výběr 28, 1991, s. 291-294.
111. O jihočeském regionalismu, Písek 1992 (příloha k č. 10, 11 a 12 časopisu Lipík). 24 s.
112. Vznik korunové měny roku 1892 a Otavan, in: VZPM 1991, Písek 1992, s. 25-26.
113. Nálezy mincí na Protivínsku, in: Vodňany a Vodňansko, Vodňany 1992, s. 12-17.
114. Touha a váhání Augusta Sedláčka, Výběr 29, 1992, s. 65-67.
115. K medailím krajině výstavy v Písku roku 1912, Výběr 29, 1992, s. 73.
116. Medaile výstavy králíků v Protivíně roku 1942, Výběr 29, 1992, s. 73.
117. Nález mincí z doby válek o dědictví rakouské v Písku, Výběr 29, 1992, s. 143-144.
118. Nález mincí u Ražic nebo Budičovic roku 1886, Výběr 29, 1992, s. 220-222.
119. Městské muzeum v Blatné a nálezy mincí, Výběr 29, 1992, s. 292-293.
120. Nález mincí v Písku před sto lety, Výběr 29, 1992, s. 294.
121. Hromadné nálezy mincí ve sbírkách Prácheňského muzea, in: VZPM 1992, Písek 1993, s. 30-31.
122. Historie Prácheňského kraje, in: Prácheňsko v historických hranicích, Písek – Strakonice, Okresní statistická správa Písek a Okresní statistická správa Strakonice 1993, s. 12-16.
123. K numismatickým sbírkám středních škol v severních Čechách, SZ č. 70, 1993, s. 289-292.
124. Odkaz Augusta Sedláčka, Výběr 30, 1993, s. 1-8.
125. Nález mincí v Budičovicích, obec Skály, okres Písek, Výběr 30, 1993, s. 69-70.
126. K studentským vyznamenáním gymnázia v Písku, Výběr 30, 1993, s. 70.

127. Nález mincí v Kozárovicích roku 1922, Výběr 30, 1993, s. 146.
128. Nález mincí v Kozárovicích roku 1893, Výběr 30, 1993, s. 145-146.
129. August Sedláček a Karel Klostermann, Výběr 30, 1993, s. 207-209.
130. Nález mincí v Budičovicích, obec Skály, okres Písek, in: NS 19, Praha 1993, s. 234.
131. Nález mincí u Lažánek, okres Strakonice, in: NS 19, Praha 1993, s. 239-240.
132. Městské muzeum v Blatné a nálezy mincí, in: NS 19, Praha 1993, s. 249-250.
133. Historická tematika v časopisu Lipík 1992, 1993, Výběr 31, 1994, s. 146-148.
134. Numismatické sbírky středních škol v okrese Svitavy, NL 50, 1995, s. 110-114.
135. Nález mincí v Písku roku 1826, Výběr 32, 1995, s. 71-72.
136. Historická tematika v časopisu Lipík 1994, Výběr 32, 1995, s. 71-72.
137. Nálezy mincí u Sedlice a Drhovle roku 1896, Výběr 32, 1995, s. 302.
138. August Sedláček a numismatika, in: August Sedláček a pomocné vědy historické, Mladá Vožice 1995, s. 105-111.
139. Vzpomínky Terezy Sedláčkové, Písek, Prácheňské muzeum v Písku 1996. 68 s.
140. Přítomnost 1925 o Jihočeších, Výběr 33, 1996, s. 35-38.
141. August Sedláček a Otavan Jaromíra Malého, Výběr 33, 1996, s. 59-61.
142. Poslední poprava na píseckých Vyhlídkách roku 1865, Výběr 33, 1996, s. 139-140.
143. K nedožitým sedmdesátinám Libora Křivánka (1926-1983), Výběr 33, 1996, s. 233-234.
144. Rec.: Jiří Prášek, Písek před 100 lety aneb Kronika roku 1896, Výběr 33, 1996, s. 237.
145. Dámský odbor Národní jednoty pošumavské v Protivíně, Výběr 33, 1996, s. 298-300.
146. Písecké numismatické kapitoly, Písek, Nakladatelství J+M 1997. 108 s.
147. Numismatické sbírky českých středních škol v Plzni, NL 52, 1997, s. 81.
148. Místní odbor Národní jednoty pošumavské v Miroticích, Výběr 34, 1997, s. 58-59.
149. Ještě k poslední popravě na píseckých Vyhlídkách, Výběr 34, 1997, s. 59-60.
150. Prácheňský regionalista Ivo Beneš, Výběr 34, 1997, s. 76-77.
151. Rec.: Jiří Prášek, Písek před 75 lety aneb Kronika roku 1922, Výběr 34,

- 1997, s. 79-80.
152. Zpráva o nálezech mincí ve Vodňanech z roku 1928, *Výběr 34*, 1997, s. 85.
153. Místní odbor Národní jednoty pošumavské v Mirovicích, *Výběr 34*, 1997, s. 135-136.
154. K putimské inspiraci Jindřicha Šimona Baara, *Výběr 34*, 1997, s. 319-321.
155. Písecký starosta Karel Lukáš, *Výběr 34*, 1997, s. 324-326.
156. Vodňany a Vodňansko v Otavanu Jaromíra Malého, in: *Vodňany a Vodňansko 4*, Vodňany 1997, s. 78-82.
157. K pokusům o zakládání školních numismatických sbírek, *NL 53*, 1998, s. 152.
158. Dokumenty k zániku Národní jednoty pošumavské roku 1948, *Výběr 35*, 1998, s. 36-39.
159. Pedagog a literát Vojtěch Lešetický, *Výběr 35*, 1998, s. 44-46.
160. Rec.: Jiří Prášek, Písek před 50 lety aneb Kronika roku 1948, *Výběr 35*, 1998, s. 57.
161. K ražické inspiraci Jaroslava Haška, *Výběr 35*, 1998, s. 119-121.
162. August Sedláček a Alois Jirásek, *Výběr 35*, 1998, s. 211-213.
163. Josef Hesoun o americkém Protivínu, Písku a Veselí, *Výběr 35*, 1998, s. 41-42.
164. August Sedláček v letech první světové války – strasti a radosti historika, *Výběr 36*, 1999, s. 47-51.
165. František Rudolf Bezděka (1788-1871), *Výběr 36*, 1999, s. 143-150.
166. Rec.: Jiří Prášek, Písek před 25 lety aneb Kronika roku 1974, *Výběr 36*, 1999, s. 155.
167. Strakonické regionální ražby z roku 1899, *Výběr 36*, 1999, s. 163.
168. Vltava Emanuela Chalupného o národní povaze jihočeské, *Výběr 36*, 1999, s. 198-203.
169. Prácheň Bedřicha Viléma Spiesse, in: *VZPM 1999*, Písek 2000, s. 39-41.
170. Numismatik František Rudolf Chaura, *Výběr 37*, 2000, s. 279.
171. Adolf Heyduk, Naše dvě otázky a rukopisný boj, in: *VZPM 2000*, Písek 2001, s. 45-47.
172. Prácheňského regionalisty Jaromíra Malého léta 1914-1918, in: *Osobnosti a první světová válka. Sborník příspěvků z vědecké konference, České Budějovice 2001*, s. 53-55.
173. Hilsnerův proces v Písku roku 1900, in: *Naše dny se naplnily. Z historie Židů v jižních Čechách, České Budějovice 2002*, s. 53-64.
174. S adresou: August Sedláček, Písek, in: *VZPM 2001*, Písek 2002, s. 41-42.
175. Josef Stocký, Jan Stocký a Otavan Jaromíra Malého, in: *VZPM 2002*, Písek

- 2003, s. 34-36.
176. Medaile na památku vysvěcení poutního kostela v Sepekově roku 1733, NL 58, 2003, s. 74-76.
177. Poutníci od Otavy. Z dějin českého národního obrození v Písku a Prácheňsku, skripta, Písek 2004. 102 s.
178. Adolf Heyduk a Jaroslav Vrchlický, in: VZPM 2003, Písek 2004, s. 33-36.
179. Numismatika ve 120 letech Prácheňského muzea v Písku, NL 59, 2004, s. 95.
180. Nálezy mincí na Písecku, NL 59, 2004, s. 97-103.
181. (s Jiřím Fröhlichem) Depot mincí z počátku třicetileté války z neznámé lokality v píseckém muzeu, Muzejní a vlastivědná práce – Časopis Společnosti přátel starožitností 42/112, 2004, s. 230-233.
182. 120 let numismatické sbírky Prácheňského muzea v Písku, SZ č. 109-110, 2004, s. 262-265.
183. Rec.: Stanislav Zita, Alfons Šťastný – sedlák a filozof, Jistebnice 2003, in: Husitský Tábor 14, Tábor 2004, s. 391-392.
184. Teorie o národní povaze jihočeské v beletristických souvislostech, in: Ruralismus, jeho kořeny a dědictví. Osobnosti-díla-ideje. Sborník příspěvků z vědecké konference, Semily 2005, s. 239-247.
185. Česká numismatika v letech 1914-1918, in: Odraz první světové války v umění a vědě. Sborník příspěvků z vědecké konference, České Budějovice 2005, s. 148-151.
186. Jaroslav Růžička a Bedřich Dubský, in: VZPM 2004, Písek 2005, s. 74-77.
187. Numismatická sbírka Muzea středního Pootaví ve Strakoncích, SZ č. 111-112, 2005, s. 13-15.
188. Numismatik Viktor Katz a rod jistebnických Katzů, SZ č. 113, 2005, s. 80-85.
189. František Herites a numismatika, NL 61, 2006, s. 29.
190. Historik a numismatik August Sedláček, SZ č. 115, 2006, s. 136-139.
191. Numismatik Gustav Skalský a jeho rodný kraj, SZ č. 116, 2006, s. 175-179.
192. Numismatická sbírka městského muzea v Blatné, SZ č. 117-118, 2006, s. 216-219.
193. K dobovému ohlasu tzv. jihočešství v díle Josefa Holečka, in: Vodňany a Vodňansko 7, Vodňany 2007, s. 115-121.
194. Numismatická sbírka kláštera premonstrátů Teplá, in: Sborník Krajského muzea Karlovarského kraje 2006, Cheb 2007, s. 263-269.
195. Numismatická sbírka Městského muzea a galerie ve Vodňanech, SZ č. 119, 2007, s. 172-176.

196. K dějinám sdružování českých numismatiků, SZ č. 120, 2007, s. 189-192.
197. Numismatika v detektivní literatuře, SZ č. 121-122, 2007, s. 34-37.
198. Numismatická sbírka Městského muzea v Kamenici nad Lipou, SZ č. 121-122, 2007, s. 50-54.
199. Karel Klostermann – spisovatel Šumavy a Pošumaví, Písek, Praam 2008. 48 s.
200. Trojí život Jana Cimbury: Putimský sedlák, literární postava, cimbuřovský mýtus, in: Genius loci českého jihozápadu IV. Sborník příspěvků z vědecké konference (Plzeň 2007), Plzeň 2008, s. 51-59.
201. Numismatik Mikoláš Aleš, SZ č. 123, 2008, s. 65-69.
202. Numismatická sbírka Husitského muzea v Táboře, SZ č. 123, 2008, s. 82-87.
203. Pelhřimovskem po stopách Josefa Šejnosta, SZ č. 124-125, 2008, s. 111-114.
204. Historie numismatické sbírky kláštera Teplá, SZ č. 124-125, 2008, s. 130-133.
205. Numismatická sbírka Městského muzea ve Volyni, SZ č. 124-125, 2008, s. 158-160.
206. Za numismatikou na Svatou Horu, SZ č. 126, 2008, s. 167-172.
207. Výstava a výroční schůze českých umělců, SZ č. 126, 2008, s. 173-177.
208. Numismatická sbírka gymnázia v Havlíčkově Brodu, SZ č. 127, 2009, s. 199-201.
209. Po stopách Jana Tomáše Fischera na Znojemsku, SZ č. 127, 2009, s. 205-208.
210. Numismatik Jan Neruda, SZ č. 127, 2009, s. 220-223.
211. August Sedláček jako „kultovní“ postava české historiografie, in: Genius loci českého jihozápadu V. Sborník příspěvků z vědecké konference (České Budějovice 2008), Plzeň 2009, s. 75-79.
212. Písecké solitéry. Architektura 19. a 20. století v metropoli Prácheňska, Písek, Collegium Artium o. s. 2010. 76 s.
213. Emanuel Chalupný a jeho teorie o národní povaze jihočeské, in: Genius loci českého jihozápadu VI. (Plzeň 2009), Plzeň 2010, s. 39-49.
214. Numismatik August Sedláček, NL 65, 2010, s. 161-170.
215. Numismatik Gustav Skalský (věnováno 120. výročí narození rodáka z Velké Lhoty u Dačic), in: Dačický vlastivědný sborník VI. 2011, Dačice 2011, s. 209-215.

2. Prácheňská akademie v Písku v letech 2008-2011

Prácheňská akademie v Písku - cyklus historických přednášek

- (1) 15. září 2008
Ondřej Kolář: Úvod do dějin města Písku
- (2) 29. září 2008
Jaroslav Jiřík: Nové archeologické nálezy z pravěku na Písecku
- (3) 13. října 2008
Ondřej Kolář: Úvod do dějin Prácheňského kraje
- (4) 27. října 2008
Jaroslav Jiřík: Nové archeologické nálezy ze středověku na Písecku
- (5) 10. listopadu 2008
Ondřej Kolář: Život a dílo Augusta Sedláčka
- (6) 24. listopadu 2008
Jan Adámek: Písečtí mučedníci. Tragický zánik dominikánského kláštera v Písku
- (7) 8. prosince 2008
Ondřej Kolář: Byla v Písku mincovna?
- (8) 22. prosince 2008
Jan Adámek: Svatý Václav – patron města Písku
- (9) 12. ledna 2009
Ondřej Kolář: Od Prácheňského kraje k okresu Písek
- (10) 26. ledna 2009
Jan Kouba: Okolnosti vzniku Orlické přehrady
- (11) 9. února 2009
Ondřej Kolář: Počátky národního obrození v Písku v první polovině 19. století
- (12) 23. února 2009
Václav Kinský: Z historie píseckých lesů - I. část
- (13) 9. března 2009
Ondřej Kolář: Vrchol národního obrození v Písku v druhé polovině 19. století
- (14) 23. března 2009
Jan Kouba – David Urban: Romové na Písecku
- (15) 6. dubna 2009
Ondřej Kolář: Jihočeské Atény – k okolnostem kulturního vzestupu města

- Písku na přelomu 19. a 20. století
- (16) 20. dubna 2009
Jan Kotalík: Neznámí známí. Stopy kulturních osobností v Písku a okolí
- (17) 4. května 2009
Ondřej Kolář: Z dějin prácheňského regionalismu a hnutí za obnovení Prácheňského kraje
- (18) 18. května 2009
Jiří Prášek: Písek starý a nový
- (19) 1. června 2009
Ondřej Kolář: K dějinám města Písku a Prácheňska ve 20. století
- (20) 15. června 2009
Závěrečná beseda s historiky o dějinách města a kraje
20. června 2009
Závěrečný autobusový zájezd „Po stopách historie Prácheňského kraje“
(Písek, Strakonice, Horažďovice, Prácheň, Sušice, Kašperské Hory, Prachatice)
- (21) 21. září 2009
Ondřej Kolář: Úvod do dějin města Písku a Prácheňského kraje
- (22) 28. září 2009
Blanka Jirsová: Z historie Strakonice a Strakonicka
- (23) 12. října 2009
Ondřej Kolář: Nálezy mincí na Písecku
- (24) 26. října 2009
Ondřej Kolář: Tři osobnosti z kulturních dějin regionu (František Rudolf Bezděka, František X. Kašpar, Emanuel Chalupný)
- (25) 9. listopadu 2009
Ondřej Kolář: Literární toulky Píseckem
- (26) 23. listopadu 2009
Pavel Fencel: Z historie Prachatic a Prachaticka
- (27) 7. prosince 2009
Ondřej Kolář: Místní odbor Národní jednoty pošumavské v Písku
- (28) 21. prosince 2009
Jiří Prášek: Vánoční zvyky a tradice v Prácheňsku
- (29) 11. ledna 2010
Ondřej Kolář: Život a dílo Adolfa Heyduka
- (30) 25. ledna 2010

- Jan Adámek: Zapomenutí patroni města Písku (svatý Pius V., svatý Karel Boromejský)
- (31) 8. února 2010
Ondřej Kolář: Hilsnerův proces v Písku roku 1900
- (32) 22. února 2010
Václav Kinský: Z historie píseckých lesů - II. část
- (33) 8. března 2010
Ondřej Kolář: T. G. Masaryk a Písek
- (34) 22. března 2010
Jiří Prášek: Velikonoční zvyky a tradice v Prácheňsku
- (35) 12. dubna 2010
Ondřej Kolář: Z historie Čížové a okolí
- (36) 26. dubna 2010
Jan Kouba: Písecký venkov v 19. století
- (37) 10. května 2010
Ondřej Kolář: Život a dílo prácheňského regionalisty Jaromíra Malého
- (38) 24. května 2010
Václav Bartoš: Události roku 1968 na Písecku
- (39) 7. června 2010
Ondřej Kolář: Dvakrát z Putimi – Jan Cimbura a Jaroslav Hašek
- (40) 21. června 2010
Vladimír Horpeniak: Šumavské zlato a jeho odlesky v dílech umění
26. června 2010
Závěrečný autobusový zájezd „Po stopách historie Prácheňského kraje“
(Písek, Šamonice, Čížová, Vráž, Cerhonice, Mirovice, Bělčice, Klášter, Nepomuk, Kasejovice, Lnáře, Blatná)
29. června 2010
Mimořádný závěrečný autobusový zájezd „Po stopách loňského zájezdu“
(Písek, Strakonice, Prácheň, Sušice, Kašperské Hory, Dobrá Voda u Hartmanic)
- (41) 13. září 2010
Ondřej Kolář: Město Písek a jeho dějiny
- (42) 27. září 2010
Jaroslav Jiřík: Písecké Bakaláře v proměnách staletí
- (43) 11. října 2010
Ondřej Kolář: Prácheňský kraj a jeho dějiny

- (44) 25. října 2010
Aleš Červený: Rýžování zlata na Otavě
- (45) 8. listopadu 2010
Ondřej Kolář: Karel Klostermann a Písek
- (46) 22. listopadu 2010
Andrea Königsmarková: Písecký barokní kazatel Ondřej František Jakub de Waldt
- (47) 6. prosince 2010
Ondřej Kolář: Z historie železniční tratě Protivín - Písek - Zdice
- (48) 20. prosince 2010
Ondřej Kolář: České medailérství dvacátého století
- (49) 10. ledna 2011
Ondřej Kolář: Z dějin jižního Písecka
- (50) 24. ledna 2011
Martin Zeman: Současnost památkové péče v Písku a na Písecku
- (51) 7. února 2011
Ondřej Kolář: Z galerie historiků Písku a Prácheňska (František Rudolf Bezděka, Jan Matzner, August Sedláček, Josef Siblík, Jan Pavel Hille, Jan Toman, Václav Mostecký, Libor Křivánek a další)
- (52) 21. února 2011
Ondřej Kolář: Z historie železniční tratě Ražice - Písek - Tábor
- (53) 7. března 2011
Ondřej Kolář: Z historie silniční dopravy na Písecku
- (54) 21. března 2011
Pavel Břicháček: Z počátků historie kláštera v Milevsku
- (55) 4. dubna 2011
Ondřej Kolář: Z dějin píseckých novin a časopisů
- (56) 18. dubna 2011
Martin Gaži: Poutní místa v Prácheňsku
- (57) 9. května 2011
Ondřej Kolář: Dějiny Prácheňska v české beletrii
- (58) 23. května 2011
Milena Smolová: Z historie Vimperka a okolí
- (59) 6. června 2011
Ondřej Kolář: Život a dílo prácheňského regionalisty Iva Beneše
- (60) 20. června 2011

Jiří Prášek: Od Václava (I.) po Václava (Klause). Panovnické návštěvy v Písku

7. dubna 2011

Mimořádný autobusový zájezd „Po stopách historie milevské části okresu Písek“ (Písek, Bernartice, Veselíčko, Líšnice, Sepekov, Milevsko, Nadějkov, Jistebnice, Chyšky)

25. června 2011

Závěrečný autobusový zájezd „Po stopách historie Prácheňského kraje“ (Písek, Myšenec, Vodňany, Chelčice, Netolice, Husinec, Bavorov, Blanice)

Prácheňská akademie v Písku - Historický klub

- (1) 12. září 2011
Úvodní pořad – setkání bývalých posluchačů 1., 2. a 3. ročníku CHP.
Informace o novém projektu
- (2) 10. října 2011
Ondřej Kolář: Šamonická rebelie roku 1571
- (3) 7. listopadu 2011
Jan Adámek: Úcta k relikvii sv. Kříže v Písku
- (4) 5. prosince 2011
Ondřej Kolář: Selská povstání v Prácheňsku v letech 1738, 1771 a 1775
- (5) 9. ledna 2012
Ondřej Kolář: Život a dílo Richarda Weinera
- (6) 6. února 2012
Ondřej Kolář: Život a dílo Otakara Ševčíka
- (7) 5. března 2012
Jiří Hladký: Atributy svatých – 1. část
- (8) 2. dubna 2012
Ondřej Kolář: Život a dílo Fráni Šrámka
- (9) 14. května 2012
Jiří Hladký: Atributy svatých – 2. část
- (10) 4. června 2012
Ondřej Kolář: Písecké regionální výstavy v letech 1882, 1912 a 1922
- (11) 10. září 2012
Ondřej Kolář: Život a dílo Mikoláše Alše
- (12) 8. října 2012
Prezentace sborníku „Historická ročenka 2012“
- (13) 12. listopadu 2012
Zdeněk Duda: Poslední věci člověka
- (14) 10. prosince 2012
Vladimír Klimša: Československé řády a vyznamenání
10. dubna 2012
Vlastivědný zájezd „Za poznáním historie Prácheňského kraje“ (Třešně, Červený Újezdec, Svata Anna, Varvažov, Smetanova Lhota, Čimelice, Rakovice, Mirovice, Březnice, Rožmitál pod Třemšínem)
23. června 2012

Vlastivědný zájezd „Za poznáním historie Prácheňského kraje“ (Štětkeň, Strakonice, Podsrp, Kraselov, Hoslovice, Čestice, Volyně, Hořtice, Heřmaň)

25. září 2012

Svatováclavská vlastivědná vycházka po levém břehu řeky Otavy v Písku

27. října 2012

Vlastivědný zájezd „Za poznáním historie Prácheňského kraje“

(Chřeřtovice, Albrechtice nad Vltavou, Týn nad Vltavou, Bechyně, Soběslav)

17. listopadu 2012

Sváteční vlastivědný výlet po stopách Jana Čarka a Václava Kršky do Heřmaně

Prácheňská akademie v Písku - Literární klub

(1) 20. října 2009

Písek a Písecko v literatuře. Úvodní beseda s představením projektu PAP-LK. Spolupráce na pořadu: Jan Kotalík

(2) 3. listopadu 2009

Literární večer Richarda Weinerja (k 125. výročí narození českého básníka a píseckého rodáka)

(3) 1. prosince 2009

Literatura na okraji I. O zapomenutých autorech z Písku a Písecka (Josef Váchal, Karel Hübner, Karel Sládek Mirotický, Vladimír Křivanec a další)

(4) 2. února 2010

Setkání s píseckým básníkem Richardem Uhrem a jeho přáteli. Účinkující: Stanislav Lux, Fautores flautae, Petra Zachatá, Jakub Maroušek, Michal Setunský; host večera: František Doubek

(5) 2. března 2010

Literární večer Jaromíra Malého (k 125. výročí narození a 55. výročí úmrtí prácheňského regionalisty, zakladatele časopisu Otavan a ředitele knihovny Národního shromáždění v Praze). Recitace: Petra Zachatá a Jakub Maroušek

(6) 6. dubna 2010

Setkání s píseckým básníkem Bohuslavem Richtrem a jeho přáteli. Účinkující: hudba – Lenka Halamová, recitace – Bohuslav Richter, Hana Maříková, Štěpánka Slunéčková, Kateřina Maříková, Ondřej Kolář

- (7) 4. května 2010
Představuje se redakční tým školního časopisu Šejkr (Gymnázium Písek).
Účinkující: Marcel Jung – šéfredaktor, Jakub Maroušek – zástupce šéfredaktora. Výklad o dějinách studentských časopisů v Písku (Ondřej Kolář)
- (8) 1. června 2010
Literární večer Adolfa Heyduka (k 175. výročí narození Pootavského slavíka), spojený s udílením výročních cen Prácheňské akademie v Písku za rok 2010 – „Písecký mazlík“.
Účinkující: Petra Zachatá a Jakub Maroušek (recitace)
Sponzoři výroční ceny: firmy KOPEKO s. r. o. Písek a BESTON – Petr Srnka, Písek.
Ocenění spolupracovníci skupiny projektů Prácheňská akademie v Písku: Iveta Hodoušová, Jan Kotalík, Jakub Maroušek, Petra Zachatá
- (9) 14. září 2010
Úvodní večer druhého ročníku Literárního klubu s besedou o literatuře a literárním životě v Písku a na Písecku a s představením programu klubu na období 2010-2011
- (10) 5. října 2010
Setkání s píseckým básníkem Alexandrem Wdowyczynem a jeho přáteli. Spolupráce na pořadu: Magda Wdowyczynová, Jan Wdowyczyn (hudba), Milan Ringo Princ
- (11) 2. listopadu 2010
Představuje se redakční tým studentského časopisu Střední průmyslové školy a Vyšší odborné školy v Písku „Průmkařiny“. Spolupráce na pořadu: Hana Maříková a další pedagogové školy
- (12) 7. prosince 2010
Setkání s píseckým rodákem, básníkem a hudebním textařem Petrem Šulistou
Účinkující: Petr Šulista, Petr Šulista mladší, Petra Zachatá, Jakub Maroušek, Ondřej Kolář
- (13) 1. května 2011
První májový literární výlet - ČÍŽOVÁ
prohlídka pamětihodností, literárněhistorická procházka na kopci svatého Jakuba, autorské čtení pod širým nebem, závěrečné posezení v hostinci U Štálíchů

- (14) 28. září 2011
PÍSEK – Pražské předměstí, Václavské předměstí
První svatováclavská literární vycházka po stopách Leoše Janáčka, Karla Sládka Mirotického, Richarda Weinerja, Ladislava Burketa, Vladimíra Křivance a dalších literátů
- (15) 22. listopadu 2011
Literární toulky Píseckem. Přednáška Ondřeje Koláře
- (16) 20. prosince 2011
Z nové čítanky české poezie I. Připravil Ondřej Kolář
- (17) Ondřej Kolář: Písek a Písecko v české literatuře
- (18) Ondřej Kolář: Literatura na okraji III.
- (19) Samorost! Představuje se redakční tým studentského časopisu píseckých lesnických škol se svým patronem profesorem Liborem Šimůnkem
- (20) Z nové čítanky české poezie II. Připravil Ondřej Kolář
- (21) Poetický večer k dvojímu životnímu výročí básníka, prozaika a dramatika Fráni Šrámka.
Účinkující: Petra Zachatá, Jakub Maroušek

Prácheňská akademie v Písku - Podvečery U Kapličky

- (1) 19. ledna 2010
České medailérství 20. století. Beseda o nenápadném oboru výtvarného umění s ukázkami prací našich předních výtvarníků
(připravil Ondřej Kolář, spolupráce Petra Zachatá a Jakub Maroušek)
- (2) 16. února 2010
„Děkuju ti, Husáku!“ Poeticko-historický večírek k připomenutí nedávné historie s příklady městského folklóru a „proletářské poezie“ Vladimíra Křivance (připravil Ondřej Kolář, účinkují Petra Zachatá a Jakub Maroušek)
- (3) 16. března 2010
Beseda s akademickým malířem Daliborem Říhánkem nejen o výtvarném umění
- (4) 20. dubna 2010
Židovské památky na Písecku. Beseda s promítáním fotografií (Václav

- Kinský), informací o průběhu projektu Zmizelí sousedé Písecka (Milena Šírová – Městská knihovna Písek) a s výkladem o historii Židů na Písecku (Ondřej Kolář). Spolupráce na pořadu: Jakub Maroušek (recitace)
- (5) 18. května 2010
Staré písecké fotoateliéry 1. Beseda s uměleckým fotografem a sběratelem píseckých Zdeňkem Javůrkem o dějinách fotografie v Písku s promítáním unikátní dokumentace
- (6) 15. června 2010
Pootavský slavík. Beseda s ředitelem Prácheňského muzea v Písku Jiřím Práškem o životě a díle českého básníka Adolfa Heyduka (k 175. výročí narození)
- (7) 21. září 2010
Beseda s šéfredaktorem Píseckého deníku Markem Prášilem o novinách a novinářích v Písku
- (8) 19. října 2010
Beseda s dlouholetým starostou obce Čížová Romanem Čarkem o minulosti, současnosti i budoucnosti Jihočeské vesnice roku 2010
- (9) 16. listopadu 2010
Jak jsem je znal (a znám). Historik Ondřej Kolář o svých setkáních se zajímavými osobnostmi
- (10) 14. prosince 2010
Josef Velenovský jako fotograf. Beseda se Zdeňkem Javůrkem a Václavem Kinským o málo známé části díla píseckého výtvarného umělce
- (11) 18. ledna 2011
Kamenný most v Písku na počátku třetího tisíciletí. Beseda s Jiřím Hladkým o povodních, rekonstrukcích a budoucnosti nejvýznamnější písecké kulturní památky
- (12) 15. února 2011
Zajímavosti ze života zvířat jižních Čech. Beseda se zoologem a emeritním pracovníkem Prácheňského muzea v Písku Karlem Peclem
- (13) 15. března 2011
Beseda s píseckým sochařem a řezbářem Janem Novotným – nejen o umění
- (14) 19. dubna 2011
Život na věži a s věží. Písecká věž očima pana Aloise Němce, věžného královského města Písku

- (15) 17. května 2011
Okénko do světa osobních financí. Beseda s finančním expertem Otomarem Gottsteinem o rodinném rozpočtu, půjčkách, dlužích, hypotékách, pojištění, investicích, úsporách na léta stáří a dalších otázkách, které by vás měly zajímat
- (16) 14. června 2011
Památky selského baroka. Beseda s Jiřím Hladkým o bohatství a záchraně venkovské architektury na Písecku
- (17) 20. září 2011
Kaple, kapličky a boží muka na Písecku. Beseda s Jiřím Hladkým o průzkumu a záchraně drobných památek venkovské sakrální architektury v našem regionu
- (18) 18. října 2011
Beseda s básníkem Karlem Sýsem se vzpomínkou na nemocného píseckého výtvarníka Františka Doubka
- (19) 15. listopadu 2011
Zvířata na jihu Čech. Beseda se zoologem Karlem Peclm
- (20) 13. prosince 2011
Jak jsem je znal (a znám) II. Beseda s historikem Ondřejem Kolářem o jeho setkáních se zajímavými osobnostmi
- (21) 17. ledna 2012
Staré písecké fotoateliéry 3. Beseda s fotografem Zdeňkem Javůrkem
- (22) 14. února 2012
Centrální Amerika. Beseda s archeologem Prácheňského muzea v Písku a cestovatelem Jaroslavem Jiříkem
- (23) 20. března 2012
Řeka Otava. Beseda s etnografem Prácheňského muzea v Písku Janem Koubou
- (24) 17. dubna 2012
Představuje se obec Heřmaň. Beseda se starostou Jaroslavem Bečvářem o minulosti, současnosti a budoucnosti jihočeské vesnice
- (25) 22. května 2012
Zpověď. Výběr z díla. Autorský večer k 70. narozeninám píseckého básníka Richarda Uhra. Spolupráce: Vratislav Měchura, hudba: učitelé ZUŠ Písek

- (26) 12. června 2012
Ondřej Kolář: T. G. Masaryk – poslanec Říšské rady za město Písek
(k 75. výročí úmrtí Prezidenta Osvoboditele)
- (27) Ptactvo města Písku. Beseda se zoologem Prácheňského muzea v Písku
Jiřím Šebestianem
- (28) Staré písecké fotoateliéry 4. Beseda s fotografem Zdeňkem Javůrkem
- (29) Představuje se obec Putim. Beseda se starostou Petrem Matoušem o minu-
losti, současnosti a budoucnosti jihočeské vesnice
- (30) Krajina jako památka. Beseda s Marií Pavlátovou, odbornicí na dějiny
parků, zahrad a krajinné architektury

Další doprovodné akce pro kulturní veřejnost města a kraje

12. března 2010

Lesní hřbitov v Písku – oddělení čestných hrobů

Vzpomínkové shromáždění u příležitosti 125. výročí narození a 55. výročí úmrtí píseckého rodáka, prácheňského regionalisty a ředitele knihovny Národního shromáždění Jaromíra Malého

1. června 2010

Pomník Adolfa Heyduka v Palackého sadech v Písku

Vzpomínkové shromáždění u příležitosti 175. výročí narození českého básníka – „Pootavského slavíka“ Adolfa Heyduka

14. ledna 2011

Hřbitov Nejsvětější Trojice v Písku

Vzpomínkové shromáždění u příležitosti 85. výročí úmrtí českého historika Augusta Sedláčka, ředitele městského archivu a městského muzea v Písku a autora Dějin královského krajského města Písku nad Otavou

29. června 2011

Lesní hřbitov v Písku – oddělení čestných hrobů

Vzpomínkové shromáždění u příležitosti 125. výročí narození urbanisty, prácheňského regionalisty a kulturního pracovníka Iva Beneše

19. ledna 2012

Před domem U Koulí, Šrámkova ulice v Písku

Vzpomínkové shromáždění k 135. výročí narození a 60. výročí úmrtí básníka, prozaika a dramatika Fráni Šrámka

22. března 2012

Hřbitov Nejsvětější Trojice v Písku

Vzpomínkové shromáždění k 160. výročí narození hudebního skladatele, virtuóza a pedagoga Otakara Ševčíka

Historická ročenka 2012

Vydalo Collegium Artium o. s. jako účelový tisk v Písku roku 2012

Text | © Mgr. Ondřej Kolář

Fotografie na přední straně obálky | © Jan Vávra

Tisk | TISKÁRNA BÍLÝ SLON s.r.o., Plzeň

 TISKÁRNA

letáky, plakáty, časopisy, katalogy, knihy, tiskopisy,
brožury, kalendářová vazba...

Škroupova 11, Plzeň | T: 972 524 143 | tiskarna@bilyslon.cz

 GRAFICKÉ STUDIO

plakáty, letáky, vžitky, svatební a promoční oznámení,
dárkové poukazy, jídelní a nápojové lístky...

centrum velkoformátového tisku

plakáty, mapy, plány, výkresy, velkoformátové fotografie

Škroupova 9, Plzeň | T: 377 220 864 | grafika@bilyslon.cz

tiskopisy
brožury
plakáty
letáky
katalogy
knihy
...

Historická ročenka 2012

Ondřej Kolář

O autorovi:

Český historik Ondřej Kolář absolvoval studium historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Pracoval jako pedagog na Vysoké škole ekonomické v Praze, získal zkušenosti rovněž v muzeologii, památkové péči, státní správě a dalších oborech. Poté začal budovat korporaci, která se zabývá vědeckovýzkumnou, vzdělávací a poradenskou činností v oblasti společenských věd. Zároveň působí jako soudní znalec se specializací numismatika. Je zakladatelem, majitelem a ředitelem dokumentačního střediska a umělecké sbírky NCCXXCM Est. 1999 (National Center of Czech XX Century Medal). Je prezidentem Collegium Artium o. s. a starostou sdružení Prácheňská umělecká beseda. Rovněž je členem České numismatické společnosti a Asociace umělců medailérů; jeho soukromá společnost je členskou firmou Hospodářské komory České republiky. Ondřej Kolář je autorem patnácti samostatných publikací a více než dvou stovek článků, uveřejněných v odborných časopisech, sbornících a kolektivních monografiích.

Collegium Artium o. s.

Písek 2010